

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI

ORDIN

privind aprobarea programelor pentru susținerea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*)

În temeiul prevederilor art. 74 alin. (5) și ale art. 94 alin. (2) lit. e) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 6 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 277/2020 privind organizarea și funcționarea Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație,

ținând cont de Referatul de aprobare nr. 2.817 din 16.08.2022,

în temeiul prevederilor art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației emite prezentul ordin.

Art. 1. — (1) Se aprobă programele pentru susținerea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, pentru disciplinele limba și literatura română, limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară, limba și literatura maghiară maternă, limba și literatura germană maternă, limba și literatura sârbă maternă, limba și literatura slovacă maternă, limba și literatura croată maternă, limba și literatura italiană maternă, limba și literatura romani maternă, limba și literatura ucraineană maternă și matematică, prevăzute în anexele nr. 1—11.

(2) Anexele nr. 1—11 fac parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Direcția generală învățământ preuniversitar, Direcția minorități, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, inspectoratele școlare județene/al municipiului București și unitățile de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației,

Gigel Paraschiv,

secretar de stat

București, 18 august 2022.

Nr. 4.730.

*) Ordinul nr. 4.730/2022 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 842 din 29 august 2022 și este reprodus și în acest număr bis.

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

București, 2022

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Prezenta programă este realizată în conformitate cu prevederile din *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Limba și literatura română are statut de disciplină obligatorie în cadrul *Evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*.

Variantele de subiecte pentru *Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a* evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru orice modalitate corectă de rezolvare a cerințelor. Astfel, subiectele de limba și literatura română de la *Evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a* evaluează competențele de receptare a mesajului scris de diverse tipuri, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă, adecvată și eficientă a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse, precum și exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional.

Etapele intermediare ale formării competențelor specifice pe care le conține programa de evaluare și detalierea conținuturilor sunt prezentate în programa școlară în vigoare.

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permanent aspectele normative ortografice, ortoepice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (Editura Univers Enciclopedic Gold, ediția a III-a revăzută și adăugită, 2021 – **DOOM 3**), *Dicționarul explicativ al limbii române* etc. .

Competențe generale și competențe specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 1.1. Identificarea informațiilor importante, a temei, a ideilor principale/secundare din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 1.2. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 1.3. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile în texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 1.4. Prezentarea unor răspunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
- 1.5. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
- 1.6. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii
- 1.7. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Redactarea unui rezumat sau a unui text, simplu sau complex, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 2.2. Redactarea unui text complex, de exprimare a unor puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
- 2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității
- 2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

- 3.1. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achizițiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic și semantică prin raportare la limbile moderne
 - 3.2. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative
 - 3.3. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse
 - 3.4. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
 - 3.5. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare
 - 3.6. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
 - 3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și analogică (analiză, sinteză, generalizare și abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba română literară
-

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

- 4.1. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice
- 4.2. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
- 4.3. Compararea unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare sau a unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
- 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la valori culturale sau la elemente specifice ale culturii naționale și ale culturii altor popoare

Conținuturi**Teme generale**

Eu și universul meu familiar; Eu și lumea din jurul meu; Orizonturile lumii și ale cunoașterii; Reflecții asupra lumii

Lectură

- Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă; planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ (narativul literar – în proză, în versuri: timp, spațiu; instanțele comunicării narative: autor, narator, personaje; mijloace de caracterizare; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; acțiune, momentele subiectului/etapele acțiunii; narativul nonliterar: acțiune, participanți, timp, spațiu; narativul în texte multimodale: text și imagine – banda desenată); textul descriptiv (literar – în proză, în versuri; nonliterar); textul dialogat (dialogul în textul literar; dialogul în textul scris și în spectacol; dialogul în textul nonliterar – interviul); textul explicativ; textul argumentativ.
- Versificație: rima, strofa, măsura versurilor, ritmul (intuitiv).
- Tipuri de texte: textul epic, textul liric (exprimarea emoțiilor și a sentimentelor), textul dramatic și arta spectacolului (autor, personaj dramatic; rolul indicațiilor scenice; rolul dialogului; actori, decor, costume, lumini, muzică).
- Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ etc.).
- **Strategii de comprehensiune:** inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.); predicții; împărtășirea impresiilor de lectură; reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv; reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii.
- **Strategii de interpretare:** răspuns afectiv; mesajul/mesajele textului; interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparația, epitetul, enumerația, repetiția, metafora, aliterția, hiperbola, antiteza); interpretări multiple; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbateri pe marginea textelor citite.

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; corectarea greșelilor; prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; prezentarea textului: organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; adecvarea la temă.
- Planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei, rezumatul; transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, dialogat, explicativ, argumentativ, integrarea părților; comparație, analogie, pro-contra, „întrebările jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?); integrarea părților.
- Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții; caracterizarea personajului; modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor; alte tipuri de texte: scrisoarea, e-mailul, jurnalul etc.;
- Etica redactării: originalitate; stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională, originalitate, naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație.

Elemente de construcție a comunicării**Gramatică**

- Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative; enunțuri eliptice; propoziția simplă; propoziția dezvoltată; propoziția afirmativă; propoziția negativă; norme de punctuație.
- Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune; conjuncții coordonatoare; subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative; norme de punctuație (virgula, punctul-și-virgula).
- Construcții sintactice: construcții active/construcții pasive cu verbul *a fi*; construcții impersonale; construcții cu pronume reflexive; construcții incidente; construcții concesive și condiționale.
- Predicatul verbal; predicatul nominal; numele predicativ; acordul numelui predicativ; subiectul exprimat (simplu și multiplu); subiectul neexprimat (inclus, subînțeles); acordul predicatului cu subiectul; atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb); apozitia; norme de punctuație;

complementul: complementul direct, complementul indirect, complementul prepozițional; circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc, circumstanțialul de cauză, circumstanțialul de scop; topica în propoziție; norme de punctuație (virgula).

- Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă, completiva indirectă, completiva prepozițională, circumstanțiala de loc, de timp, de mod, cauzala, finala.
- Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul): moduri verbale (indicativul, imperativul, conjunctivul și condiționalul-optativ) și timpurile lor; timpuri simple și compuse; structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*); verbe copulative (*a fi, a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna*); forme verbale nepersonale; utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul; posibilități combinatorii ale verbului.
- Prepoziția.
- Substantivul: genul, numărul, cazul; tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective; punctuația vocativului; corelarea cazului morfologic cu funcția sintactică; posibilități combinatorii ale substantivului; articolul; posibilități combinatorii ale substantivului.
- Pronumele: tipuri de pronume – pronumele personal, personal de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul; flexiunea cazuală); pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal); posibilități combinatorii ale pronumelui; anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente; aspecte ortografice; pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv; pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ; folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire; pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție; posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale.
- Adjectivul: gradele de comparație; articolul demonstrativ; acordul adjectivului cu substantivul; topica adjectivului; adjectivul participial; posibilități combinatorii ale adjectivului.
- Adverbul: tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc); gradele de comparație.
- Numeralul: tipuri de numeral (cardinal, ordinal); aspecte normative; posibilități combinatorii ale numeralului.
- Interjecția; onomatopeele; interjecția predicativă.

Ortoepie și ortografie

Alfabetul limbii române, ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic, dicționarul, articolul de dicționar; tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală; corespondența sunet-literă; structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; silaba, despărțirea în silabe (principiul fonetic); accentul, utilizarea corectă a accentului, variante accentuale admise/neadmise de normă; scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române.

Vocabular

Cuvântul, unitate de bază a vocabularului: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat); rolul contextului în crearea sensului; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; câmpul lexical; mijloace de îmbogățire a vocabularului (interne: derivarea, compunerea, conversiunea; cuvânt de bază și cuvânt derivat; familia lexicală; externe: împrumuturi lexicale); îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse; confuzii paronimice, pleonasmul.

Variație stilistică

Limba standard; normă și abatere; limba vorbită și limba scrisă (selecția lexicală, construcția frazei); istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp; limbaj popular, variație regională a limbii, variații de registru, jargonul, argoul; limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); termeni științifici; valori stilistice ale diminutivelor; organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor.

Elemente de interculturalitate

Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică; elemente de mitologie românească; carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală; modele comportamentale în legende greco-romane, în textele literaturii universale; valori ale culturii populare în spațiul românesc; valori etice în legendele popoarelor; relații culturale constructive; noi și ceilalți; valori culturale românești în lume; despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României; limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindenii; contacte culturale.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

București, 2022

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Prezenta programă este realizată în conformitate cu prevederile din *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Variantele de subiecte pentru *Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a* evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru orice modalitate corectă de rezolvare a cerințelor.

Etapile intermediare ale formării competențelor specifice pe care le conține programa de evaluare și detalierea conținuturilor sunt prezentate în programa școlară în vigoare.

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permanent aspectele normative ortografice, ortoepice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (Editura Univers Enciclopedic Gold, ediția a III-a revăzută și adăugită, 2021 – **DOOM3**), *Dicționarul explicativ al limbii române* etc. .

Competențe generale și competențe specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 1.1. Identificarea informațiilor esențiale și de detaliu din texte continue/discontinue/multimodale
- 1.2. Corelarea informațiilor explicite și implicite dintr-unul sau mai multe texte continue/discontinue/ multimodale
- 1.3. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte continue/discontinue/multimodale, prin punerea în relație a diverselor părți ale textului
- 1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile într-unul sau mai multe texte continue/discontinue/multimodale
- 1.5. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii
- 1.6. Distingerea sensului unor cuvinte/sintagme, prin raportare la tema textului citit sau la context
- 1.7. Recunoașterea modificării sensului unor cuvinte și sintagme, pe baza relației dintre diverse coduri de comunicare
- 1.8. Identificarea corectitudinii grafice, lexico-semantice, morfo-sintactice și de punctuație, în texte continue/discontinue/multimodale
- 1.9. Recunoașterea particularităților grafice, lexico-semantice, morfosintactice și de punctuație în comunicarea artistică/nonartistică
- 1.10. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul tipurilor de comunicare artistică/nonartistică
- 1.11. Compararea informațiilor și a structurilor logice dintr-unul sau mai multe texte continue/discontinue/multimodale, pentru exprimarea unui punct de vedere personal

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Redactarea unui text pe baza structurii narrative, descriptive, explicative, adecvate unei situații de comunicare
- 2.2. Redactarea unui răspuns personal și/sau creativ pe baza unor texte, pe teme diverse, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
- 2.3. Corelarea achizițiilor lexico-semantice cu structurile morfo-sintactice ale limbii române, în elaborarea de texte narrative, descriptive, explicative
- 2.4. Utilizarea achizițiilor metalingvistice în exprimarea nuanțată, în redactarea unor texte care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
- 2.5. Compararea răspunsurilor și a punctelor de vedere exprimate, pe teme diverse, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
- 2.6. Argumentarea punctului de vedere pe texte/teme, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
- 2.7. Manifestarea unei preocupări pentru originalitate și etica redactării

3. Manifestarea sensibilității multi- și interculturale, prin valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

- 3.1. Identificarea valorilor promovate în cultura română, maternă și universală
- 3.2. Manifestarea interesului față de limba română, ca limbă națională
- 3.3. Recunoașterea multilingvismului în contexte socioculturale diverse
- 3.4. Exprimarea unei atitudini pozitive față de diversitatea lingvistică și culturală, față de valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

Conținuturi

Teme:

- **Eu și universul meu familiar** – Identitate personală. Jocuri și jucării. Valorile mele
- **Eu și lumea din jurul meu** – Familia. Timpul liber. Valorile mele, valorile celorlalți
- **Orizonturile lumii și ale cunoașterii** – Tradiții și obiceiuri. Călătorii/aventură. Valori și atitudini în diverse culturi
- **Reflecții asupra lumii** – Microunivers și macrounivers. Spațiu și timp. Simț civic, responsabilitate, etică

Lectură

- Discursul narativ și comunicarea narativă: narativul literar (discurs narativ) – autor, narator, personaj, acțiune, etapele acțiunii; indici spațio-temporali – unde și când se desfășoară acțiunea; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; personajul, mijloace de caracterizare; figuri de stil (personificarea, enumerarea, repetiția, antiteza, comparația, hiperbola); *aplicativ: construcția textului – compoziția textului (părți, capitole); raport incipit – final; discursul narativ și semnificațiile acestuia*; narativul nonliterar (comunicare narativă); narativul ficțional (literar și nonliterar): narațiunea care combină textul și imaginea (banda desenată); narativul nonficțional.
- Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă.
- Modurile de expunere: narațiune, descriere (autoportret, portret, tablou), dialog, monolog.
- Discursul liric și textul versificat: text liric/text versificat; relația conținut – formă (discurs liric/discurs narativ în versuri – narativ literar în versuri); autor/voce lirică; versificație (măsură, tipuri de rimă; figuri de stil: epitetul, metafora); *aplicativ: construcția textului liric – compoziția textului (părți, strofă, vers), imaginea poetică și tabloul, discursul liric și semnificațiile acestuia; versificație: versul liber.*
- *Aplicativ: discursul dramatic – rolul dialogului; personaj dramatic, indicații scenice; text dramatic și spectacol: arta spectacolului (actori, decor, costume, lumini, muzică); autorul/personajul ca enunțiator real/fictiv; discursul dramatic și semnificațiile acestuia; comunicarea cotidiană (interviul).*
- Textul explicativ; textul continuu, discontinuu, multimodal; textul argumentativ (structură, conectori); *aplicativ: descrierea științifică.*

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, revizia, redactarea ciornei pe baza planului, încadrarea în subiect, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile, corectarea greșelilor; părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină.
- Planul simplu, planul dezvoltat de idei; relatarea; transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă; povestirea; rezumatul.
- Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogal; integrarea părților; modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor.
- Stil: corectitudinea gramaticală, respectarea convențiilor ortografice și de punctuație, proprietatea termenilor, puritatea și adecvarea situațională; claritate, concizie, varietate.
- Semnele de punctuație și de ortografie.

Elemente de construcție a comunicării

Nivel sintactico-morfologic

- Enunțul: propoziția și fraza: *aplicativ: organizarea structural-ierarhică a enunțului; lungimea enunțului; precizie și ambiguitate; propoziții fără predicat; propoziția simplă, propoziția dezvoltată, fraza; exprimarea afirmativă, negativă; exprimarea enunțiativă, interogativă, exclamativă; exprimarea unor acțiuni, stări, existențe sigure, dorite, posibile; exprimarea unui îndemn, a unei porunci etc.; exprimarea asertivă (aprobare, dezaprobare, avertizare, formulare de cereri); exprimarea sentimentelor; exprimarea argumentativă, persuasivă; tipare frastive: propoziții relative și conjuncționale; raporturile de coordonare și de subordonare în propoziție și în frază; propoziția principală/propoziția secundară; propoziția regentă/elementul regent; expansiunea și contragerea.*
- Textul: coeziunea sintactică (conectorii pragmatici), coerența semantică (concordanța timpurilor), scopul comunicativ; topica în propoziție și în cadrul grupurilor sintactice.
- Exprimarea unei acțiuni, stări și existențe – verbul: modul indicativ (timpurile prezent, imperfect, perfect compus și viitor literar; verbele „a avea”, „a vrea” – exersarea contextuală a valorilor predicative, auxiliare); *aplicativ: verbul „a fi” (exersarea contextuală a valorii predicative și auxiliare)*; verbul în propoziție: predicat verbal și nominal (verbele copulative „a fi”, „a deveni”, „a ieși”, „a ajunge”, „a se face”, „a rămâne”); modul imperativ (afirmativ și negativ); modul conjunctiv, timpurile prezent și perfect; modul condițional-optativ, timpurile prezent și perfect; moduri personale și nepersonale; verbele reflexive,

- verbele impersonale, locuțiunile verbale; *aplicativ: diateza activă, reflexivă, pasivă; alte forme de exprimare a timpului trecut (indicativ – perfect simplu și mai-mult-ca-perfect).*
- Denumirea obiectelor, a ființelor și a fenomenelor naturii – substantivul: substantivul comun și propriu; genul și numărul substantivului; articularea substantivului (articolul hotărât, articolul nehotărât, articolul posesiv-genitiv); cazurile substantivului; substantivul în propoziție – subiect (simplu/multiplu), nume predicativ, atribut substantival, complement direct, complement indirect, complementul circumstanțial de loc, complementul circumstanțial de timp, complementul circumstanțial de mod, complementul circumstanțial de cauză, complementul circumstanțial de scop; *aplicativ: substantivele colective și defective.*
 - Exprimarea obiectului direct, indirect și a circumstanțelor – prepoziția, locuțiunea prepozițională.
 - Exprimarea persoanei – pronumele personal (persoana, genul și numărul; formele accentuate și neaccentuate); exprimarea politeții – pronumele de politețe; forme pronominale pentru exprimarea apropierii, a depărtării, a identității, a diferențierii și a non-identității – pronumele demonstrativ; exprimarea reflexivității – pronumele reflexiv; exprimarea posesiei – pronumele posesiv; exprimarea interogației – pronumele interogativ; exprimarea relației – pronumele relativ; exprimarea negației – pronumele negativ; alte forme de substituție a substantivului – pronumele nehotărât; cazurile pronumelui; pronumele în propoziție – subiect, nume predicativ cu verbul „a fi”, atribut pronominal, complement direct/indirect, complement circumstanțial de loc/timp/mod; *aplicativ: pronumele în propoziție – complement circumstanțial de cauză, complement circumstanțial de scop.*
 - Exprimarea cantității și a ordinii – numeralul: numeralul cardinal, numeralul ordinal, numeralul colectiv; *aplicativ: numeralul fracționar; numeralul distributiv/multiplicativ/adverbial.*
 - Exprimarea însușirilor – adjectivul; genul și numărul adjectivului; acordul adjectivului cu substantivul determinat; topica adjectivului; adjective variabile și adjective invariabile; adjectivul în propoziție: atribut adjectival, nume predicativ cu verbul „a fi”; articularea (articolul demonstrativ); *aplicativ: gradele de comparație; forme ale superlativului.*
 - Exprimarea coordonatelor acțiunii – spațiu, timp, modalitate (adverbul, locuțiunea adverbială); adverbul de loc, de timp și de mod; exprimarea interogației – adverbele interogative; gradele de comparație; adverbul în propoziție – complement circumstanțial de loc/timp/mod, atribut adverbial; *aplicativ: exprimarea afirmației; exprimarea negației; exprimarea relației – adverbul relativ; exprimarea coordonatelor imprecise/a probabilității – adverbul nehotărât.*
 - Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură – interjecția, interjecția predicativă.
 - Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare – conjuncția, conjuncțiile coordonatoare și subordonatoare; *aplicativ: locuțiunile conjuncționale.*

Nivelul semantico-lexical

- Vocabularul limbii române; cuvântul – unitatea de bază a vocabularului; formă și conținut; sensul propriu și sensul figurat; sinonime; antonime; omonime; polisemie; *aplicativ: arhaismele; regionalismele; neologismele; împrumuturile; categorii semantice (contextualizare/ recontextualizare); paronimele frecvente; pleonasmul; dinamica vocabularului – normă/abatere de la normă; câmpul lexico-semantic; mijloace interne de îmbogățire a vocabularului; aplicativ: sufixele diminutive și augmentative*

Nivelul fonetic

- Sunetul și litera: corespondența dintre ele; reguli de despărțire a cuvintelor în silabe; *aplicativ: scrierea corectă a cuvintelor care conțin diftong, triftong, hiat; accentul; alfabetul limbii române; vocale și consoane; punctuația la sfârșitul propozițiilor; relația dintre intonație, topică și punctuație; alte convenții grafice: scrierea cu majuscule.*

Elemente de interculturalitate

- Cartea – obiect cultural; valori promovate în cultura română, maternă, universală (literatura, arta, tradițiile și obiceiurile); oameni și fapte: valori promovate în cultura română, maternă, universală.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice.

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ

A vizsgaprogram az érvényben levő, 3393 / 28.02.2017 számmal jóváhagyott Magyar nyelv és irodalom tanterv alapján készült. A kompetencia alapú tantervvel összhangban a kimeneti követelményrendszer a tantervi alapkompenciák, a hozzájuk tartozó specifikus kompetenciák és részrendszereik (képesség- és készségrendszerek, ismeretkészletek) értékelését, mérését célozza. A program szerkezete a tantervi követelményrendszer szerint a következőképpen épül fel: az alapkompenciák mentén a specifikus kompetenciák alrendszerében követhetők az adott képesség-, készségrendszer összetevőire vonatkozó követelmények, ezeknek rendelődnek alá az eszköztudás részeként a tartalmak.

Alapkompenciák:

1. Írott szövegek értése és értelmezése

Specifikus kompetenciák	Képességek, készségek és tartalmak	
<p>Különböző típusú nyomtatott szövegek értő/értelmező olvasása</p>	<p>A leíró és elbeszélő szövegek sajátosságainak felismerése a beszélői/elbeszélői nézőpont megfigyelése; a történetmondás lineáris rendjének megfigyelése; explicit és implicit információk visszakeresése a szövegből; részletek társítása nevekhez, helyszínekhez; szavak, kifejezések magyarázata; egyszerűbb ok-okozati összefüggések felismerése; a téma megragadása; kulcsszavak kikeresése a szövegből; szövegtömörítés a lényeg/fő gondolat kiemelésével és átfogalmazásával; a lényeges és a kiegészítő/részletező információk elkülönítése; az összetartozó információk kapcsolása; ismeretterjesztő szövegek tartalmának összefoglalása; a tényállítások és a hipotézisek/vélemények megkülönböztetése</p>	<p><i>Elbeszélő szövegek: helyszín és szereplők; az események lineáris, időbeli elrendezése az elbeszélő szövegben; tárgyilagos és személyes nézőpont. A leíró szöveg rendezőelve: általános és egyedi jegyek; lényeges és kevésbé lényeges jellemzők; egész-rész, fentről le–lentől fel, körkörös szerveződés. Epikus szövegek: narrátor, cselekmény, szereplők/ szereplőcsoportok; egyszerű tér- és idővonatkozások az epikus szövegekben; a beszélő és szerző viszonya az epikus szövegekben; az elbeszélői nézőpont: külső és belső nézőpont; elbeszélői és szereplői nézőpontok az epikus szövegekben, az epikus művek cselekményszerkezete; Lírai szövegek: líra, líraiság; az érzelmek közvetett és közvetlen kifejezése; a lírai szöveg hangulata; vershangzás: ritmus, rím, rímfajták</i></p>
<p>Az irodalmi szöveg nyelvi megalkotottságának felismerése</p>	<p>A szóképek lehetséges jelentéseinek/asszociációs lehetőségeinek föltárása, kapcsolatteremtés a retorikai alakzatok, a szóképek, a hasonlat és a szöveghatás/-hangulat között; az epikai közlésformák (elbeszélő, leíró, párbeszédes, monologikus) szövegbeli funkcióinak megfigyelése és értelmezése; a hősteremtés eljárásainak és a jellemzés fajtáinak megfigyelése</p>	<p><i>Szóképek és alakzatok: hasonlat, megszemélyesítés, metafora; felsorolás, ismétlés, ellentét, retorikai kérdés, halmozás, párhuzam, fokozás, túlzás, felkiáltás. Közlésformák: párbeszédes, elbeszélő, leíró. A szereplők rendszere: főszereplők, mellékszereplők, epizód szereplők. A jellemteremtés eljárásai: közvetlen – narrátor, más szereplő általi – és közvetett – beszélgetés, cselekedtetés, környezet – jellemzés; cselekvő és nem cselekvő hős, statikus és változó</i></p>

		<i>jellem; késleltetés, előreutalás, sejtetés az epikus szövegekben</i>
Az olvasói tapasztalatok működtetése a különböző műfajú irodalmi szövegek befogadásában	Lírai és epikus műfajok felismerése; a műfaj jellemző sajátosságainak felismerése, a téma és műfaj összefüggéseinek felismerése; a műfaj és a hangnem/hangnemek közti összefüggés felfedezése	<i>Irodalmi műfajok: dal, leíró költemény, életkép, ballada, mese és mesefajták, monda és mondaváltozatok, humoreszk, novella, ifjúsági regény, regény, napló, levél, anekdota. Hangnemek: tárgyilagos, személyes, humoros, komikus, tragikus, ironikus, ünnepélyes, patetikus, elégikus</i>
Külső tényvonatkozások és fiktív mozzanatok megkülönböztetése különböző szövegekben	A köznapi szövegek valóságvonatkozásainak megfigyelése; tényállítások és hipotézisek/ vélemények/ ízlésítéletek megkülönböztetése; a valószínű és valószínűtlen, illetve valósnak tűnő elemek megkülönböztetése, a valóságot átformáló/torzító eljárások felismerése; a művön kívüli valóságnak megfeleltethető és a fiktív elemek elkülönítése; a manipulatív szándék felismerése; a fiktív tér, a fiktív idő és a fiktív cselekménymozzanatok felismerése, a reális élethelyzet/léttapasztalat felismerése az irodalmi mű fiktív világában; motívumok kontextuális vizsgálata	<i>Nézőpont: az objektív és szubjektív leírás eszköztára. A tárgyilagos és személyes nézőpont kifejezőeszközei. Tömegkommunikáció és manipuláció; tény és vélemény</i>
Az irodalmi szöveg értékviszonyainak felismerése	A szereplők által közvetített értékek/értékrendek azonosítása az elbeszélő szövegekben	<i>Alapvető erkölcsi értékek: anyagi értékek, szellemi értékek, erkölcsi értékek, érzelmi értékek</i>

2. Írásbeli szövegalkotás

Specifikus kompetenciák	Képességek, készségek és tartalmak	
Különböző típusú szövegek alkotása a kommunikációs funkciók működtetésével	Történet összefoglalása/újraírása a címzett és nézőpont megváltoztatásával; szövegtranszformáció: párbeszédből elbeszélés, elbeszélésből párbeszéd, megadott szöveghez eltérő befejezés illesztése, a történet folytatása, egy-egy szereplő további sorsának elképzelése, szöveg szűkítése, bővítése; bekezdések írása megadott tételmondattal, megadott kulcsszavak használatával, kezdő és/vagy zárómondattal	<i>Elbeszélő szövegek: kronologikus beszámoló, történetmondás, személyes történetmondás, napló, internetes napló, útirajz, tudósítás, élménybeszámoló)</i>

	Tárgyleírás, helyleírás valóságos vagy elképzelt helyszínről; tájleírás; személyleírás; jellemzés	<i>Leíró szövegek: személyleírás, jellemzés, önjellemzés, tárgyleírás, helyleírás, ismertetés, ismeretterjesztő szövegek</i>
Reflektált szövegalkotás különböző beszédhelyzetekben, a beszédhelyzethez igazodó komplex szövegek alkotása	Véleménynyilvánítás az értékítélet indoklásával, érvek felkutatása, rendszerezése; az érvek meggyőző megformálása; érvek és ellenérvek egymás mellé állítása; konklúzió	<i>Dokumentum szövegek: tájékoztató, utasító és meggyőző szövegek, ajánlás. Hagyományos magánlevél, e-mail, ajánlások, naplóbejegyzés</i>
A kommunikációs helyzethez igazodó tudatos válogatás a stílusjegyek és regiszterek között	A beszédszándéknak megfelelő, kultúrált nyelvi regiszter megválasztása	<i>Szövegalkotás megadott témában, céltételezés/funkció: az írói szándék és a címzett (egyén, csoport, nyilvánosság) figyelembevétel; nézőpont, állásfoglalás, meggyőzés</i>
Helyesírás	Helyesírási készségek alkalmazása önállóan alkotott szövegekben	<i>Mondatfajták és írásjelek; az egyszerű és az összetett mondat központozása; a párbeszéd és az idézet írásmódja; a hangok hosszúságának szabályzatnak megfelelő jelölése a begyakorolt szókészlet körében; az egybeírás és különírás gyakoribb típusai; az ismertebb személynevek, intézménynevek, egyszerűbb földrajzi nevek helyesírása; hangjelölés a gyakrabban előforduló idegen szavakban; a számok betűkkel való írása, keltezés, számneves szerkezetek egybe- és különírása; az igealakokkal, főnevek, melléknevek és névmások alakjával kapcsolatos helyesírási készségek; szóelválasztás</i>

3. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban

Specifikus kompetenciák	Képességek, készségek és tartalmak	
Az elemi mondat nyelvi megformálásának mint viszonyrendszernek a megértése	Események időbelisége és időrendisége, az események nem tényszerű voltára utaló nyelvi eszközök, a tagadás és negatív jellemzés nyelvi eszközei	<i>Események időben lehorgonyzásának nyelvi eszközei, az időre jelöletlen igealakok értelmezése, időjelölés az igei és névszói állítmányú mondatban; kronológia. Módra jelölt igealakok, -hat/-het képzős igék, módosítószók. A negatív jellemzés eszközei</i>
	Események, körülmények és résztvevők leképeződése a mondat egységeire (A mondat struktúrája: az ige és vonzatai, mondatrészek; az igezők és	<i>Eseményszerkezet és mondat szerkezet. Az ige alanyi vonzata: a főnévi csoport jelöletlensége; személyes névmás és A–Á egyeztetés. Az ige tárgyi</i>

	<p>egyéb igemódosítók; igei polisémia; műveltető, kölcsönös, visszaható ige és vonzatai); a mondat szerkezeti egységeinek (mondatrészeknek) egymástól való függése</p>	<p><i>vonzata: a tárgyi szerepű főnévi csoport esetragja; tárgyas igék és a határozottsági egyeztetés. A határozói szerepű főnévi csoport mint vonzat vagy szabad bővítmény; esetragok, névutók a határozói főnévi csoporton; határozószók. Bővítmények összefüggései: visszaható és kölcsönös névmás. Névszói (főnévi és melléknévi) állítmány és vonzatai; birtoklásállítás és birtokos névmás</i></p>
	<p>Az események szereplőire való utalások nyelvi eszközei</p>	<p><i>A főnévi csoport belső szerkezete: névelő és referencialitás; köznév és tulajdonnév; névmások: személyes névmás ragos és névutós alakja, deiktikus szerepű mutató névmás, általános és határozatlan névmás. Főnévi módosítók – „jelzők” – : melléknévi és melléknévi igenévi módosító, számnévi módosító, főnévi módosító. Birtokos szerkezet, mint forma: egyeztetés, a birtok alakja, birtok és birtokos többessége. Mennyiség és számosság kifejezése: szám, számlálószó, többesjelek.)</i></p>
<p>Mondat- és szövegépítő eljárások jelentésének levezetése nyelvi szerkesztési jellemzők mentén</p>	<p>A szórend, a szó- és mondathangsúly és a mondatjelentés kétirányú viszonyai</p>	<p><i>Hangsúly, hanglejtés: szóhangsúly, mondathangsúly, főhangsúly, kontrasztív hangsúly; grammatikai és kontextuális kötöttségek a hangsúlyozásban; mondatfajta-jelölő dallamívek. Szórendi lehetőségek és a kontextus; névmások és topiktartás/-váltás, kontrasztivitás</i></p>
	<p>Több esemény/jelenet nyelvi megjelenítése, a mondategész jelentése és a mondatok összefűzési módja közötti kapcsolat</p>	<p><i>Egyszerű mondat és igenevek. Összetett mondat. Mellérendelés és mellérendelő mondat: kapcsolatos mellérendelés, kronológia; ellentétes mellérendelés, elvárás és elvárástörlés; választó mellérendelés; következtető és magyarázó mellérendelés, ok és okozat. Kötőszók. Alárendelő mondat: mutató névmás és utalószerkezet, vonatkozó névmás mint kötőszó, egyéb kötőszók; feltételeesség és hasonlítás kifejezése mellékmondatokkal. Mondatsorrend és közbeékelés.)</i></p>

	Különböző kommunikációs szempontoknak megfelelő szövegek alkotása és szövegtranszformáció	<i>Beszédcselekvések és beszédaktusok nyelvi markerei. Beszédszándékok és beszédaktusok. Egyes beszédaktusok sajátos szóosztályai: indulatszó, kérdőszó – „névmás” –, tagadó- és tiltószó; mondatfajták. A társas érintkezés formulái, udvariassági repertoár, regiszterek, nyelvváltozat. Szövegszerűség, grammatikai kapcsolóelemek; A szöveg mikro- és makroszerkezete; témafolytonosság, kulcsszó, tételmondat; szövegpanelek: közmondások, szólásmondások, szavajárás, kifejezések stb. Makroszerkezeti egység és szövegtípus.)</i>
A szókészlet változásának és változatosságának, valamint a szavak szerkesztettségének felismerése	A nyelvi állandóság és változás jelenségei	<i>Az elemkészlet változása és változatai időben: elavult szavak és jelentések, új szavak és jelentések; belső szóalkotás: szóképzés, szóösszetétel; kölcsönzés, jelentésváltozás</i>
	A szavak jelentése, használati köre, a regiszter, az írott és beszélt nyelvi stílusok jellemző szókészlete	<i>Jelentés és kontextus. A jelentésmező tagolása. Állandósult szókapcsolat: idióma, helyzetmondat, klisé. Lexikális döntések: regiszter, nézőpont, szóhangulat, jelentésárnyalatok; jelentéstani kapcsolatok: szinonímia, antonímia, metaforikus jelentéskiterjesztés. Kihagyásos szerkezetek és metonimikus jelentéskiterjesztés. Grammatikai és írásbeli homonímia</i>
	A szókincs rétegzettség, nyelvváltozatok szókincsbeli és jelentésbeli eltérései	<i>Az elemkészlet változatai társadalmi térben és földrajzi térben. A csoportidentitás nyelvi jelölői</i>
A társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi magatartás magánjellegű és kisközösségi helyzetekben	Beszédszándékok és egyes gyakori beszédcselekvések nyelvi repertoárja, a nyelv másokra gyakorolt hatása, a szövegek hatásmechanizmusa	<i>Beszédszándékok. Beszédcselekvések és beszédaktusok. Szövegtípusok. Szöveg és regiszter. Szöveg és stílus.)</i>
	Tényállítások és hipotézisek/vélemények, szövegben ki nem fejtett tartalmak	<i>Háttérmondatok. Az irónia mint beszédszándék. Nyelvi manipuláció és meggyőzési stratégiák</i>
	Nyelvváltozatok közötti eltérések a szöveg, a mondat, a szóalak vagy a hangzás szintjén, a különböző változatok értéke, a kódváltás	<i>Szöveg és helyzet. Szöveg és nyelvváltozat: regionális nyelvváltozat, kontaktusváltozat, sztenderd. Nyelvváltozat és identitás. A nyelvváltozatok és</i>

		<i>társadalmi megítélésük a beszédhelyzet függvényében</i>
--	--	--

Programa

Disciplina Limba și literatura germană maternă

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura germană maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii germane materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform programei școlare aprobate prin ordinul cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura germană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura germană maternă.

1. Gelesenes verstehen und mit Texten umgehen

Spezifische Kompetenzen	Lerninhalte
1.1. Einem Text gezielt Informationen entnehmen	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Schlüsselwörter herausschreiben</i> - <i>Wortfamilien/Synonyme/Antonyme in gelesenen Texten finden</i> - <i>den Titel eines Textes erklären</i> - <i>gattungsspezifische Merkmale eines Textes erarbeiten: Märchen, Fabel, Ballade, Kurzgeschichte</i> - <i>Stilmittel in einer Ballade identifizieren: Epitheton, Vergleich, Aufzählung, Wiederholung, Personifikation, Alliteration, Hyperbel</i> - <i>die Struktur einer Ballade erkennen: Strophe, Reim, dramatischer Aufbau</i> - <i>die Problematik des Textes erkennen</i>

2. Texte situationsgerecht verfassen

Spezifische Kompetenzen	Lerninhalte
2.1 Texte mit vorgegebener Struktur verfassen	<ul style="list-style-type: none"> - <i>einen Brief persönlichen Inhalts verfassen</i> - <i>einen Tagebucheintrag verfassen</i> - <i>eine Gestalt anhand von äußeren und inneren Merkmalen charakterisieren</i> - <i>einen Textinhalt aus verschiedenen Erzählperspektiven wiedergeben</i> - <i>einen Text sinnvoll fortsetzen</i> - <i>kurze Dialoge verfassen</i> - <i>die eigene Meinung schriftlich äußern</i> - <i>eine Vorgeschichte zu einem Text schreiben</i> - <i>ein anderes Ende zu einem Text schreiben</i> - <i>einen Text, der die Gedanken und Gefühle einer Figur ausdrückt, verfassen</i> - <i>Hauptgedanken formulieren</i> - <i>einen Text nacherzählen</i> - <i>Fragen zur Klärung von Sinnzusammenhängen formulieren und beantworten</i> - <i>den Inhalt eines Textes in chronologischer Reihenfolge mit eigenen Worten zusammenfassen</i> - <i>die Merkmale der Inhaltsangabe beachten; die Einleitung einer Inhaltsangabe formulieren und dabei folgende Elemente angeben: Textart, Titel, Autor/in, Thema; die Inhaltsangabe im Präsens verfassen; keine direkte Rede und keine Einzelheiten einbauen; zum Inhalt keine persönliche Meinung äußern</i>
2.2 Beim Verfassen von Texten einen angemessenen Wortschatz gebrauchen	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Präfixe und Suffixe richtig gebrauchen</i> - <i>neue Wörter durch Zusammensetzung bilden</i> - <i>Wortfamilien bilden</i> - <i>Homonyme in bedeutungstragenden Sätzen verwenden</i> - <i>die Bedeutung der Wörter in verschiedenen Kontexten erschließen</i> - <i>Wortfelder zusammenstellen und erweitern</i> - <i>treffende und differenzierte Ausdrucksweisen (Synonyme, Antonyme) gebrauchen</i>

Spezifische Kompetenzen	Lerninhalte
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>abgeleitete und zusammengesetzte Wörter voneinander unterscheiden und bedeutungsgemäß in Sätze einbauen</i>
<p>2.3 Morphosyntaktische und orthografische Gesetzmäßigkeiten in Texten anwenden</p>	<p>Interpunktion und Orthografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Regeln zur Zeichensetzung anwenden: Punkt, Ausrufezeichen, Fragezeichen am Satzende, Doppelpunkt vor angekündigter direkter Rede und bei Aufzählungen, Anführungszeichen bei direkter Rede, Beistrich bei Aufzählungen und vor den meisten Konjunktionen, Kommas in Satzgefügen</i> - <i>Regeln zur Rechtschreibung anwenden: die Dehnung der Vokale, die Schreibung des [s]-Lautes, die Verdoppelung der Konsonanten, der Gebrauch von das-dass, gleich- und ähnlich klingende Konsonanten, die Groß- und Kleinschreibung</i> <p>Morphologie</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Substantiv und Artikel: Numerus, Genus, Deklination mit Schwerpunkt Dativ und Akkusativ</i> - <i>Gebrauch der Präpositionen mit dem richtigen Fall</i> - <i>die Deklination des Adjektivs</i> - <i>das Pronomen: Personal-, Possessiv- und Relativpronomen</i> - <i>das Verb und seine Zeitformen (Präsens – Präteritum – Perfekt - Plusquamperfekt - Futurum I)</i> - <i>die Modalverben und ihre Zeitformen (Präsens und Präteritum)</i> - <i>die feste Verbindung zwischen Verb und Präposition anwenden</i> - <i>Konjunktivformen bilden und situationsbezogen verwenden (Konjunktiv I - indirekte Rede; Konjunktiv II - irrealer Komparativ- und Konditionalsatz, Wunschsatz)</i> - <i>die Zeitformen des Vorgangspassivs bilden: Präsens, Präteritum, Perfekt und Futur I</i> - <i>das Aktiv ins Vorgangspassiv umwandeln und umgekehrt</i> <p>Syntax</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>die Satzglieder erkennen: Subjekt, Prädikat (einteilig und mehrteilig), Objekte (Akkusativ-, Dativ-, Präpositionalobjekt), Temporal-, Konditional-, Kausalbestimmung</i> - <i>das Attribut als Satzgliedteil: adjektivisches und substantivisches Attribut (Genitivattribut, Präpositionalattribut, Apposition)</i> - <i>Inhalt der Nebensätze: Subjektsatz, Objektsatz, Attributsatz, Temporalsatz (der Vor-, Gleich- und Nachzeitigkeit), Konditionalsatz und Kausalsatz</i> - <i>Form der Nebensätze: eingeleitet (Konjunktionalsatz, Relativsatz, indirekter Fragesatz), nicht eingeleitet (verkappter Nebensatz, Infinitivgruppe)</i> - <i>Nebensätze (Subjektsatz, Objektsatz, Attributsatz, Temporalsatz, Konditionalsatz, Kausalsatz) in Satzglieder umwandeln und umgekehrt</i>

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA SÂRBĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura sârbă maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii sârbe materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă sârbă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura sârbă maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Pravopis srpskog jezika* (Mitar Pešikan, Jovan Jerković, Mato Pižurica, školsko izdanje Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Beograd i MATICE SRPSKE, 2004. god.), *Pravopis srpskog jezika* (Izdanje MATICE SRPSKE, Novi Sad, 1993. god.), *Rečnik srpskog jezika* (Izdanje MATICE SRPSKE, Novi Sad, 2011. god.), *Gramatika srpskog jezika* (Živojin Stanojčić, Ljubomir Popović, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd, 1999. godina).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* la limba și literatura sârbă maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- 1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.2. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte de diverse tipuri
- 1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse

- 1.6. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.7. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii
- 1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

Conținuturi

- Кључне речи, главне идеје, тема књижевног дела
- Једноставан нацрт
- Текст са елементима нарације:
 - Књижевни текст са елементима приповедања у прози и стиху (аутор, приповедач, приповедање, прича, главни лик, средства карактеризације, време и простор у књижевном тексту, приповедање у I., II. и III. лицу, предмет књижевног дела/заплет, споредне идеје, развијање радње, дијалог у књижевном тексту)
 - Некњижевни текст са елементима описивања
 - Књижевни текст с елементима описивања у прози и стиху
 - Некњижевни текст са елементима описивања
- Информативни/објашњавајући текст
- Епско дело – текст у прози
- Лирско дело – текст у стиху (изражавање емоција и осећања)
- Драма – текст у дијалогу (аутор, лик, улога сценских режија, улога дијалога/говора, глумци, сценографија, костими, светла, музика)
- Аргументативни текст
- Версификација: стих, строфа, рима, ритам
- Перцептивне стратегије текста:
 - Утисци из прочитаног текста, разматрање језичке разноликости и структуре наративних, описних, епских, лирских и драмских текстова
- Стратегије тумачења:
 - Тумачење уметничких, језичких средстава (персонификација, поређења, епитета), набрајања, понављања, метафора, алитерација, хипербола, антитеза)
 - Изношење сопствених мишљења о прочитаним текстовима

Књижевни текстови:

Старац преварио дивове – народна бајка; **Основна школа** – Бранислав Нушић; **У цара Тројана козје уши** – народна приповетка; **Зидање Скадра** – епска народна песма; **Данак у крви** – Иво Андрић; **Цар Лазар и царица Милица** – епска народна песма; **Косовка девојка** – епска народна песма; **Географија** – Бранислав Нушић; **Аналфабета** – Бранислав Нушић; **Ропство Јанковић Стојана** – епска народна песма; **Покошена ливада** – Десанка Максимовић; **Плави чуперак** – Мирослав Антић; **Мостови** – Иво Андрић; **Кад млидијих умрети** – Бранко Радичевић; **Све, све, али занат** – народна приповетка; **Хасанагиница** – лирско епска народна песма; **Све ће то народ позлатити** – Лаза Лазаревић; **Покондирена тиква** – Јован Стерија Поповић.

Некњижевни текстови:

Могу бити коришћени само они књижевни текстови који су тематски везани за опште теме које проистичу из наставног плана и програма за српски језик и књижевност бр. 3393/28.02.2017.

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- 2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite

- 2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității
- 2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

Conținuturi

- Изглед текста: рукопис, постављање текста на страници
- Стилске фигуре: наративни стилски поступак, дескриптивни стилски поступак, експланаторно-стилски поступак, наративно-описни стилски поступак, дијалошки стилски поступак, стилски поступак са елементима поређења, аргументативни стилски поступак – ред аргумената у тексту
- Текстуални шаблони/обрасци за структурирање идеја: дефиниција, подела и класификација, примери, „новинарска питања” (Ко?, Шта?, Када?, Где?, Зашто?)
- Израда функционалних текстова: писмо, разгледница, молба, позивница, упитник
- Прилагођавање писмене комуникације задатој теми
- Структура писмене комуникације: увод, садржај, закључак, пасуси
- Стил: граматичка исправност, употреба правописних правила, континуитет мисли, изражавање чињеница, прикладност, кохерентност, оригиналност, разноврсност, сажетост
- Садржај, стварање садржаја
- Претварање директног говора у индиректни говор
- Интерпретација задатих делова из прочитаног текста, опис изазваних емоција (радости, изненађења, страха)

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

Competențe specifice

- 3.1. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative
- 3.2. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
- 3.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
- 3.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
- 3.5. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii sârbe literare pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative
- 3.6. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse
- 3.7. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achizițiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic și semantică prin raportare la limbile moderne
- 3.8. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare

Conținuturi

Фонетика

- Самогласници и сугласници
- Слог
- Једначење сугласника по звучности и месту творбе
- Палатализација
- Јотовање
- Прелаз сугласника **л у о**
- Непостојано **а**

Речник

- Породица речи

- Синоними
- Антоними
- Хомоними
- Суфиксация и префиксация
- Сложенице
- Архаизми
- Неологизми
- Варваризми
- Професионализми
- Провинцијализми
- Фразеолошке јединице

Морфологија

- Именице
 - Врсте именица
 - Граматичке категорије: род, број, падеж
 - Деклинација именица
- Придеви
 - Врсте придева
 - Граматичке категорије: род, број, падеж
 - Неодређени и одређени придевски облици
 - Поређење придева
- Заменице
 - Личне заменице; Промена личних заменица
 - Придевске заменице: присвојне заменице
 - Граматичке категорије: лице, број, падеж
- Бројеви
 - Подела бројева
 - Бројне именице
- Глаголи
 - Глаголски вид (глаголи по трајању радње: свршени и несвршени)
 - Глаголска времена и начини: перфекат, презент, футур I, футур II
 - Граматичке категорије: лице, број, време
- Прилози
 - Подела прилога
 - Поређење прилога
- Предлози
- Везници
- Речце
- Узвици

Синтакса

- Главни реченички чланови: субјекат (граматички, логички), предикат (глаголски, именски)
- Зависни реченички чланови: атрибут, апозиција, прави и неправи објекат, прилошке одредбе

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice

- 4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
- 4.2. Compararea unor tradiții sârbe și a unor tradiții din alte culturi
- 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
- 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Maternei jезик – основни ресурс за лични развој и богаћење културних садржаја
 - Српски језик и култура у Европи
 - Емпатија и отвореност. Ми и други.
-

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA SLOVACĂ MATERNĂ

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura slovacă maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii slovace materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă slovacă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura slovacă maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permanent aspectele normative ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Pravidlá slovenského pravopisu* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 4. nezm. vyd., 2013), *Slovník súčasného slovenského jazyka A – G, H – L, M – N, O – Pn* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2006, 2011, 2015, 2021), *Krátky slovník slovenského jazyka* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 4. doplnené a upravené vyd., 2003).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* la limba și literatura slovacă maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- 1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.2. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte de diverse tipuri
- 1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse

- 1.6. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.7. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii
- 1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

Conținuturi

- Ključové slová, hlavná myšlienka, téma literárneho textu
- Jednoduchá osnova
- Text s prvkami rozprávania
 - Literárny text s prvkami rozprávania v próze a vo veršoch (autor, rozprávač, rozprávanie, príbeh, literárna postava, prostriedky charakteristiky, čas a priestor v literárnom texte, rozprávanie v I., II. a III. osobe, sujet literárneho diela/fázy sujetu, vedľajšie myšlienky, rozvítie jednoduchej osnovy, dialóg v literárnom texte)
 - Neliterárny text s prvkami rozprávania
 - Literárny text s prvkami opisu v próze a vo veršoch
 - Neliterárny text s prvkami opisu
- Informačný/výkladový text
- Epika – text v próze
- Lyrika – text vo verši (vyjadrovanie emócií a pocitov)
- Dráma – text v prehovoroch (autor, postava, úloha scénických pokynov, úloha dialógu/prehovorov, herci, kulisy, kostýmy, osvetlenie, hudba)
- Argumentačný text
- Verzifikácia: verš, strofa, rým, stopa, rytmus
- Percepčné stratégie textu:
 - Dojmy z prečítaného textu, úvaha o jazykovej diverzite a štruktúre naratívnych, deskriptívnych, epických, lyrických a dramatických textov
- Interpretačné stratégie:
 - Interpretácia umeleckých jazykových prostriedkov (personifikácia, prirovnanie, básnický prívlastok (epiteton), enumerácia, opakovanie, metafora, aliterácia, hyperbola, antitéza)
 - Prezentácia vlastných názorov na margo prečítaných textov

Literárne texty:

Moric, R. – *Peľko; Ako kapor orla utopil*, **Podjavorinská, Ľ.** – *Čakanka*, **Duríčková, M.** – *Žabia studňa*, **Ondrejov, Ľ.** – *Syn môj milený; Obyvatelia pri potôčiku*, **Jarunková, K.** – *Kamaráti*, **Jesenský, J.** – *Medicína, Doktor*, **Rúfus, M.** – *Rozhovor v parku so strážnym anjelom*, **Iudová balada** – *Išli hudci horou*, **P. O. Hviezdoslav** – *Zuzanka Hraškovie*, **Záborský J.** – *Tulipán a fialka, Pes a vlci*, **Horák, J.** – *Sitniansky vatrár*, **Hronský, J. C.** – *Zakopaný meč pod Zoborom*, **Tajovský, J. G.** – *Na chlieb; Prvé hodinky; Žliebky, Statky-zmätky*, **Sládkovič, A.** – *Martin*, **Bujtar, P.** – *Aneta*, **Kukučín, M.** – *Rysavá jalovica*,

Neliterárne texty:

Súčasťou testov môžu byť len tie neliterárne texty, ktoré sú tematicky príbuzne všeobecným témam vyplývajúcich z učebných osnov pre slovenský jazyk a literatúru č. 3393/28.02.2017.

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- 2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
- 2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității
- 2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

Conținuturi

- Vzhľad textu: rukopis, umiestnenie textu na stranu
- Slohové postupy: naratívny slohový postup, deskriptívny slohový postup, vysvetľujúci slohový postup, naratívno-deskriptívny slohový postup, dialogický slohový postup, slohový postup s prvkami porovnávania, argumentačný slohový postup – poradie argumentov v texte
- Textové predlohy/vzory slúžiace pri štruktúrovaní myšlienok: definícia, delenie a triedenie, príklady, „žurnalistické otázky“ (Kto?, Čo?, Kedy?, Kde?, Prečo?)
- Tvorba funkčných textov: list, pohľadnica, žiadosť, pozvánka, dotazník
- Prispôsobenie písomného komunikátu zadanej téme
- Štruktúra písomného komunikátu: úvod, obsah, záver, odseky
- Štýl: gramatická správnosť, používanie pravidiel slovenského pravopisu, myšlienková nadväznosť, výrazová vecnosť, primeranosť, súvislosť a ucelenosť, originalita, rozmanitosť, stručnosť
- Obsah, tvorba obsahov
- Transformácia priamej reči na nepriamu reč
- Interpretácia daných častí z prečítaného textu, opis vyvolanej emócie (radosť, prekvapenie, strach)

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise**Competențe specifice**

- 3.1. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative
- 3.2. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
- 3.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
- 3.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
- 3.5. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii slovace literare pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative
- 3.6. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse
- 3.7. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achizițiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic și semantică prin raportare la limbile moderne
- 3.8. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare

Conținuturi**Fonetika a ortografia**

- Abeceda, clasificácia hlások: samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky
- Ortografická a ortoepická klasifikácia spoluhlások
- Vybrané slová

Lexikológia

- Slovo, základná jednotka slovnej zásoby
- Tvorba slov odvodzovaním, skladaním. Skratky a značky.
- Interné prostriedky obohacovania slovnej zásoby: neologizmy, odborné slová
- Externé prostriedky obohacovania slovnej zásoby: lexikálne výpožičky
- Sémantické kategórie: synonymá, antonymá, homonymá
- Frazeologické jednotky
- Rozdeľovanie slov na slabiky

Morfológia

- Podstatné mená
 - Druh podstatných mien: všeobecné – vlastné, konkrétne – abstraktné, životné – neživotné, hromadné – pomnožné

-
- Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
 - Skloňovacie vzory podstatných mien: chlap, hrdina, dub, stroj, žena, ulica, dlaň, kosť, mesto, vysvedčenie, srdce, dievča
 - Pravopis vlastných podstatných mien
 - Prídavné mená
 - Druh prídavných mien
 - Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
 - Skloňovacie vzory prídavných mien: pekný, cudzí, otcov/matkin, pávi
 - Pravidelné a nepravidelné stupňovanie prídavných mien
 - Zhoda prídavného mena s podstatným menom
 - Slovesá
 - Gramatické kategórie: osoba, číslo, čas, spôsob
 - Časovanie sloves vo všetkých časoch a spôsoboch
 - Pomocné sloveso byť
 - Zámená
 - Druh zámen: osobné, privlastňovacie, ukazovacie, opytovacie
 - Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
 - Číslovky
 - Druh čísloviek: základné, radové
 - Gramatické kategórie: rod, číslo
 - Pravopis čísloviek
 - Príslovky
 - Príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny
 - Tvorenie prísloviek
 - Stupňovanie a pravopis prísloviek
 - Predložky
 - Prvotné predložky jednoduché
 - Prvotné predložky zložené
 - Spojky
 - Priraďovacie spojky príčinné a dôsledkové
 - Podraďovacie spojky jednoduché a zložené
 - Častice
 - Uvádzacie častice
 - Vytyčovacie častice
 - Citoslovčia
 - Vlastné a zvukomalebné citoslovčia

Veta – vetná syntax

- Veta. Interpunkčné znamienka
 - Jednoduchá veta a rozvitá veta
 - Klasifikácia viet podľa obsahu, zloženia a členitosti
- Podmet
 - Vyjadrený podmet (jednoduchý a viacnásobný), nevyjadrený podmet
- Prísudok: slovesný a neslovesný (menný), zhoda podmetu s prísudkom
- Prívlastok: zhodný a nezhodný prívlastok
- Predmet: priamy a nepriamy predmet
- Príslovkové určenie: miesta, času, spôsobu a príčiny

Súvetie – súvetná syntax

- Priraďovacie súvetie
 - Druhy priraďovacích súvetí: priraďovacie súvetie zlučovacie, priraďovacie súvetie stupňovacie, priraďovacie súvetie vylučovacie a odporovacie
 - Pravopis priraďovacích súvetí
 - Podraďovacie súvetie
 - Klasifikácia podraďovacích súvetí: vedľajšia veta prívlastková, vedľajšia veta predmetová, vedľajšia veta príslovková miestna, časová, spôsobová a príčinná
-

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional**Competențe specifice**

- 4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
- 4.2. Compararea unor tradiții slovace și a unor tradiții din alte culturi
- 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
- 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Materinský jazyk – nevyhnutný zdroj pre osobný rozvoj a obohatenie kultúrnej vybavenosti
 - Slovenský jazyk a kultúra v Európe
 - Empatia a otvorenosť. My a tí druhí.
-

PROGRAMA
DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA CROATĂ MATERNĂ

EVALUAREA NAȚIONALĂ pentru absolvenții clasei a VIII-a

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura croată maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii croate materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura croată maternă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura croată maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permanent aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Hrvatski pravopis* (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013), *Školski rječnik hrvatskog jezika* (Školska knjiga, Zagreb, 2012), *Rječnik hrvatskog jezika* (Školska knjiga, Zagreb, 2000).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detaliierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* la limba și literatura croată maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

- 1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.2. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte continue, discontinue și multimodale
- 1.3. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile în texte continue, discontinue și multimodale
- 1.4. Prezentarea unor răspunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
- 1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
- 1.6. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii

<p>1.7. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale</p> <p>1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple</p>
<p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoznavanje faza u stvaranju pismenih sastava i sažetka književnih tekstova; • Pismeno izlaganje subjekta i momenta narativnog štiva date književne lektire; • Prepoznavanje razlike između usmene i pisane književnosti; • Književni tekst; • Neknjiževni tekst; • Izrada književnog komentara; karakterizacija književnih likova; • Poštovanje norma književnog jezika u pismenom i usmenom izražavanju; • Epski tekst; • Lirski tekst; • Dramski tekst (autor, uloga didaskalija, dramski lik); • Versifikacija: stih, strofa, rima; • Stilske figure: epitet, metafora, usporedba, personifikacija. <p>Književni tekstovi: <i>Ribar Palunko i njegova žena</i>, Ivana Brlić-Mažuranić; <i>Orač Dragonja</i>, Vladimir Nazor; <i>Legenda o Veroniki Desničkoj</i>, narodna legenda; <i>Ona i ja</i>, Zlatko Krilić; <i>Babina bilka</i>, hrvatska narodna pripovijetka; <i>Duga</i>, Dinko Šimunović; <i>Čarobno zrcalo</i>, Michael Ende; <i>Knjige</i>, Božidar Prosenjak; <i>Prvi put na moru</i>, Milka Tica; <i>Športski život letećeg Martina</i>, Dubravko Jelačić Bužimski; <i>Zlatni ljudi</i>, Jadranka Klepac; <i>Mali Učkarić</i>, Viktor Car Emin; <i>Voda</i>, Vladimir Nazor; <i>Pravda</i>, Vladan Desnica; <i>Može li čovjek</i>, Dragutin Tadijanović; <i>Moj dom</i>, Silvije Strahimir Kranjčević; <i>Oblak</i>, Dobriša Cesarić; <i>Alkar</i>, Dinko Šimunović; <i>Breza</i>, Slavko Kolar; <i>Plavi snijeg</i>, prema tekstu Gregora Viteza, <i>Parkirana pripovijetka</i>, Blanka Pašagić; <i>Durđić</i>, Antun Gustav Matoš.</p> <p>Neknjiževni tekstovi: Neknjiževni tekstovi bliski su tematici nastavnog plana i programa br.3393/28.02.2017 .</p> <p><i>Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.</i></p>

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

<p>Competențe specifice</p> <p>2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate</p> <p>2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite</p> <p>2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare</p> <p>2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității</p> <p>2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale</p>
<p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgled teksta: rukopis, pravopis; • Stilska sredstava: naracija, dijalog, opisivanje, objašnjavanje; • Ispričanje teksta prema pitanjima: tko?, što?, gdje?, kada?; • Stvaranje funkcionalnih tekstova: pismo, molba, pozivnica, upitnik; • Prilagođenje pisanog teksta zadanoj temi; • Struktura pisanog teksta: uvod, zaplet, razvoj, rasplet; • Stil: poštivanje pravila u pisanju, jasno i konkretno iznošenje sadržaja, respektiranje normi pravilnog izražavanja, logično iznošenje ideja i originalnost misli; • Sadržaj, staranje sadržaja;

- Upravni i neupravni govor;
- Protumačenje jednog ulomka iz pročitanog teksta.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

Competențe specifice

- 3.1. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achizițiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic și semantică prin raportare la limbile moderne
- 3.2. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii slovace literare pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative
- 3.3. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse
- 3.4. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
- 3.5. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare
- 3.6. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
- 3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

Conținuturi

- **Fonetika, pravopis**
 - *Abeceda, podjela glasova: samoglasnici i suglasnici*
 - *Jednačenje suglasnika po zvučnosti i mjestu tvorbe;*
 - *Nepostojano "a";*
 - *Sibilarizacija;*
 - *Palatalizacija;*
 - *Jotacija;*
- **Rječnik**
 - *Podrjetlo riječi;*
 - *Porodica riječi;*
 - *Sinonimi;*
 - *Antonimi;*
 - *Homonimi;*
 - *Tvorba riječi izvođenjem;*
 - *Tvorba riječi prefiksacijom;*
- **Morfologija**
 - **Promjenjive vrste riječi:**
 - *Imenice – značenje i uporaba padeža;*
 - *Pridjevi – značenje, podjela, stupnjevanje;*
 - *Zamjenice – značenje, podjela;*
 - *Brojevi – značenje, podjela;*
 - *Glagoli- značenje, glagolska vremena;*
 - **Nepromjenjive vrste riječi:**
 - *Prilozi, prijedlozi, veznici, usklici, čestice – značenje, uporaba;*
- **Sintaksa**
 - **Rečnični djelovi** – *subjekt, predikat, objekt, atribut, priložne oznake mjesta, vremena i načina;*
 - **Nezavisno složene rečenice** – *sastavne, rastavne, suprotne, zaključne i isključne rečenice;*
 - **Zavisno složene rečenice** – *subjektna, predikatna, atributna, objektna, vremenska, mjesna i načinaska rečenica*

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional**Competențe specifice**

- 4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
- 4.2. Compararea unor tradiții croate și a unor tradiții din alte culturi
- 4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
- 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Maternji jezik – neophodan resurs za osobni razvoj i obogaćenje osobne kulture;
- Hrvatski jezik i kultura u Europi;
- Empatija i otvorenost: Mi i drugi.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.

PROGRAMA

pentru

EVALUARE NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ȘI LITERATURA ITALIANĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura italiană maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii italiene materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform programei școlare aprobate prin ordinul cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura italiană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detaliierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura italiană maternă.

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competențe specifice		Conținuturi asociate
1.1	dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date	<ul style="list-style-type: none"> - idei principale, idei secundare; ordinea logică și cronologică a ideilor/ a întâmplărilor dintr-un text; - moduri de expunere (narațiune, descriere, dialog, monolog); - subiectul operei literare; - procedee de expresivitate artistică în textele studiate (figuri de stil: personificarea, epitetul, comparația, repetiția, enumerația, antiteză); - sensul propriu și sensul figurat al unor cuvinte într-un context dat; - trăsăturile specifice genului epic și liric, în opere literare studiate sau în texte la prima vedere; - trăsături ale speciilor literare: mitul, fabula; - texte literare (aparținând diverselor genuri și specii studiate); - texte nonliterare (texte publicitare, articolul de ziar/ de revistă,

		<p>anunțul, știrea);</p> <ul style="list-style-type: none"> - reperarea unor informații esențiale dintr-un text; - completarea unui text lacunar; - recunoașterea secvențelor narative și dialogate dintr-un text; - recunoașterea de cuvinte și expresii noi în text; - utilizarea unui lexic diversificat recurgând la categoriile semantice studiate.
1.2	<p>sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației</p>	<p>Comunicarea scrisă</p> <p>Organizarea textului scris. Părțile componente ale unei compuneri: introducerea, cuprinsul, încheierea. Organizarea unui text propriu (rezumat, caracterizare de personaj).</p> <p>Ortografia și punctuația. Scrierea corectă a cuvintelor. Consoanele duble, diftongii, triftongii, apostroful, trunchierea.</p> <p>Contexte de realizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Scrierea funcțională: scrisoarea, invitația. Fișa de lectură. Completarea unor formulare tipizate. Conспектul. b) Scrierea imaginativă: compuneri libere de mici dimensiuni. c) Scrierea despre textul literar sau nonliterar. Povestirea scrisă a unor fragmente din text. Comentarea unor secvențe. Semnificația titlului. Personajul literar. Rezumatul unui text științific. <p>Fonetică și ortografie:</p> <p>Aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunțarea vocalelor, a consoanelor (consoanele s și z; consoanele duble), grupurile gli, gn, sce, sci, ce, ci, ge, gi, ghe, ghi, diftongii și triftongii, eliziunea și apostroful.</p> <p>Lexic:</p> <p>Mijloace de îmbogățire a lexicului: derivarea cu sufixe și prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice; cuvinte compuse; Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor.</p> <p>Gramatică:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Articolul: hotărât, nehotărât și partitiv; folosirea articolului cu numele proprii de persoane. Folosirea articolului cu numele proprii geografice. 2. Substantivul: formarea femininului; formarea pluralului; substantive defective; substantive cu două forme de plural; substantive colective; substantive invariabile; substantive defective de singular/plural; substantive compuse. 3. Adjectivul: formarea femininului adjectivelor calificative; poziția adjectivului calificativ; adjectivul demonstrativ; adjectivul posesiv și omiterea articolului în cazul posesivelor care însoțesc substantive indicând înrudirea; adjectivul nehotărât; gradele de comparație - forme sintetice (cele mai frecvente: buono, cattivo, grande, piccolo, alto, basso) 4. Numeralul: cardinal (de la 1000 la 100.000); ordinal (formarea); folosirea numeralului ordinal; distributiv; colectiv; multiplicativ. 5. Pronumele personal în acuzativ cu și fără prepoziție; pronumele personal în dativ cu și fără prepoziție; pronumele relativ che,

		<p>chi, cui, il/la quale, i/le quali; locul pronumelor complemente în grupurile verbale, propoziția asertivă și imperativă.</p> <p>6. Verbul: indicativul prezent al verbelor regulate și neregulate; perfectul compus al verbelor regulate și neregulate; imperfectul verbelor regulate și neregulate; perfectul simplu al verbelor regulate și neregulate (cele mai frecvente); viitorul simplu și viitorul anterior; condiționalul prezent și trecut; folosirea condiționalului; imperativul (tu, noi, voi); folosirea imperativului cu pronumele de politețe; conjunctivul prezent și trecut; concordanța timpurilor la modul indicativ; verbele frazeologice (cominciare, inițiere, finire, smettere).</p> <p>7. Adverbul: formarea adverbilor din adjective cu sufixul "–mente"; adverbele de loc și de timp (cele mai frecvent utilizate); adverbe de îndoială; adverbe de mod; adverbe interogative; adverbe de evaluare; locuțiuni adverbiale (cele mai frecvente).</p> <p>8. Conjuncția: conjuncțiile coordonatoare; conjuncțiile subordonatoare: se, perché, affinché, cosicché, benché, nonostante, nel caso che; locuțiuni conjuncționale (cele mai frecvente)</p> <p>9. Prepoziția: folosirea celor mai uzuale prepoziții – di, a, da, in, su, per, con, tra, fra; prepoziții articulate; locuțiuni prepoziționale (cele mai frecvente).</p> <p>10. Interjecția: interjecții proprii – ah, eh, ih,oh, ahi, beh, uffa, ahime; interjecții improprii – bravo, coraggio, avanti, via, su, forza, guai, peccato; locuțiuni – santo cielo, poveri noi, miseri noi etc.</p>
1.3	identificarea valorilor etice și culturale într-un text, cu exprimarea impresiilor și preferințelor	- elemente etice și culturale în texte literare și nonliterare și exprimarea propriei atitudini față de acestea.

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii italiene în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

	Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1	redactarea diverselor texte, cu scopuri și destinații diverse, adaptându-le la situația de comunicare concretă	<ul style="list-style-type: none"> - redactarea în scris de texte funcționale simple: paragrafe pe subiecte din viața cotidiană, mesaje, scrisori personale; - redactarea de mesaje scurte pe o anumită temă, urmărind un plan dat: pagină de jurnal personal, povestire, descriere; - realizarea de texte de mică întindere, ținând seama de părțile componente ale unei compuneri, respectând categoriile semantice și regulile gramaticale studiate, folosind corect semnele ortografice și de punctuație; - redarea în scris a unor informații receptate prin lectură; - cartea – obiect cultural: teoria literară, destinatarul mesajului, structura textului narativ; - descrierea obiectivă și subiectivă, dialogul, personajul (caracterizarea sumară – portret fizic și portret moral); - structura prozodică (rimă, ritm, vers, strofă, vers liber);

		<ul style="list-style-type: none"> - figurile de stil: personificarea, comparația, enumerarea, repetiția, epitetul, antiteza, metafora; - sensul de bază, sensul auxiliar; sensul figurat; - genuri și specii (genurile epic, liric și dramatic); - textul: texte literare aparținând diverselor genuri și specii și textul nonliterar utilitar; - redactare de mesaje, instrucțiuni; - completare de texte lacunare, rebus; - redactare de scrisori în registru familiar; - construirea unor scurte povestiri; - folosirea sinonimelor în scopul evitării repetițiilor; - diferențierea semnificației sinonimelor în contexte diferite; - folosirea corectă a părților de vorbire flexibile și neflexibile; - folosirea corectă a formelor verbale în raport cu cronologia faptelor relatate; - folosirea conectorilor adecvați; - folosirea unor construcții verbale specifice pentru a spori expresivitatea comunicării; - rezumare, substituie, transformare, alegere multiplă; - identificarea structurii textului narativ; - sesizarea schimbării semnificației unor cuvinte în funcție de context; - stabilirea relațiilor de sinonimie, antonimie și polisemie într-un text dat; - identificarea secvențelor într-un text narativ; - structurarea unui text în secvențe distincte în funcție de tipul acestuia (rezumat, caracterizare de personaj, scrisoare etc.).
2.2	utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoștințelor de lexic și de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație	<ul style="list-style-type: none"> - elemente de lexic studiate în clasele a V-a – a VIII-a; mijloace de îmbogățire a lexicului; - folosirea corectă a semnelor de punctuație la nivelul propoziției și al frazei; - aplicarea adecvată a cunoștințelor de morfologie în exprimarea scrisă corectă: articolul, substantivul, adjectivul, numeralul, pronumele, verbul, adverbul, conjuncția, prepoziția, interjecția.

Teme recomandate:

- Universul personal: gusturi și preferințe, activități școlare și în afara școlii, familia, prietenia, sentimente și emoții, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanța;
- Universul adolescenței: stiluri de viață;
- Mediul înconjurător: viața la țară și oraș, natura (plante, animale, locuri și peisaje), ecologie;
- Progres și schimbare: obiecte și ustensile domestice, ocupații și profesii, invenții și descoperiri;
- Relații interpersonale: relații între tineri, corespondență și schimburi între școli, călătorii;
- Oameni și locuri: aspecte ale vieții citadine, obiective turistice și culturale, personalități importante;
- Obiceiuri și tradiții: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiționale, activități specifice sărbătorilor tradiționale (reluare și îmbogățire);
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărți și filme;
- Universul cultural italian: trecut și prezent;
- Societatea informațională și mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate și anunțuri în presă, radioul și televiziunea, internetul;
- Umorismul.

PROGRAMA
pentru
EVALUARE NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura rromani maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Programa, bazată pe *modelul comunicativ-funcțional*, recomandă valorificarea tuturor experiențelor de învățare ale elevilor, integrând cele trei dimensiuni ale educației (formală, nonformală și informală), ale căror interferențe favorizează dezvoltarea la elev a competențelor generale, prin intermediul celor specifice, aplicate la conținuturile propuse.

Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare pentru învățământul gimnazial. Variantele de subiecte pentru Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru orice modalitate corectă de rezolvare a cerințelor.

Programa de limba și literatura rromani maternă favorizează abordarea învățării din perspectivă inter- și transdisciplinară, urmărind:

- înțelegerea faptelor de limbă și a coerenței lor structurale, pornind de la mecanismele esențiale de generare a mesajului în comunicare orală și scrisă;
- asigurarea controlului asupra uzului comunicării lingvistice în activități de ascultare, vorbire, lectură și scriere, în raport cu norma limbii rromani în vigoare;
- cunoașterea și înțelegerea elementelor fundamentale de ordin lexical și gramatical, comune limbii rromani și altor limbi de contact, într-o viziune sincronică;
- dobândirea unor competențe de lectură pe care elevii să le poată folosi în contexte diverse de viață în școală și în afara ei;
- asumarea valorilor etice și a idealurilor umaniste naționale și europene, definitorii pentru omul modern, necesare propriei dezvoltări afective și morale, având ca reper modelul sociocultural contemporan.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura rromani maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detaliierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura rromani maternă.

1. Receptarea și redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte continue, discontinue și multimodale</p>	<p>Textul narativ literar – în proză</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instanțele comunicării narative: autor, narator, personaje • Narațiunea la persoana a III-a și la persoana I • Momentele subiectului/etapele acțiunii. Idei secundare <p>Planul dezvoltat de idei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Textul narativ nonliterar - Textul descriptiv literar - Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip narativ, descriptiv, dialogat; discuții pe marginea textelor citite - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (epitetul, enumerația) <p>Textul epic Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare</p> <p>Textul dramatic și arta spectacolului</p> <ul style="list-style-type: none"> - Autor, personaj dramatic - Rolul indicațiilor scenice - Rolul dialogului - Actori, decor, costume, lumini, muzică - Dialogul - în textul scris și în spectacol - Dialogul în textul nonliterar (interviul) <p>Textul liric Versificație: rimă, strofă, măsura versurilor, ritmul (intuitiv) Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic <p>Textul argumentativ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Texte care combină diverse tipuri (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ) - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii
<p>1.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile - Corectarea greșelilor de literă, ortografie, punctuație. <p>Tipare textuale de structurare a ideilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Întrebările cheie” pentru realizarea unui interviu, eseu-portretistic, eseu-argumentativ (cine?/ kon?, ce? /so?, când?/ kana? unde? /kaj?, de ce?/ sosθar?) - Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, varietate - Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogal - Prezentarea textului: elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte: scheme, tabele corelate cu conținutul textului. - Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare. - Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor - Rezumatul /planul de idei

	<ul style="list-style-type: none"> - Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă - Expansiunea sau contragerea unei secvențe dintr-un text narativ sau descriptiv - Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții (bucurie, uimire, frică) - Caracterizarea personajului pe baza unor trăsături definitorii extrase dintr-o secvență a textului - Tipare textuale de structurare a ideilor: comparație, analogie, ordinea argumentelor în textul argumentativ - Etica redactării: originalitate
--	---

2. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

Competențe specifice	Conținuturi
<p>2.1 Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Substantivul - categoriile gramaticale ale acestuia: gen (masculin și feminin), număr (singular și plural), determinare (articol) și cele șapte cazuri (nominativ, acuzativ, dativ, genitiv, ablativ, sociativ-instrumental și vocativ). Flexiunea nominală - Adjectivul- tipurile acestuia (buxle și tang), gradele de comparație ale adjectivului - Topica în propoziție. Norme de punctuație - Verbul - modurile personale și nepersonale. Distincția între verbele tematice și verbele atematice - Pronumele -tipurile și declinarea (pronumele personal/ i ženutni sarnavni, pronumele interogativ-relativ/ i pučhutni-phandutni sarnavni, pronumele posesiv/ i posesivo sarnavni, pronumele reflexiv/ i refleksivo sarnavni, pronumele demonstrativ/ i sikavutni sarnavni, pronumle nehotărât/ i nisavutni sarnavni și pronumele negativ/ i negativo sarnavni - Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât - Pronumele posesiv și exprimarea posesiei sau marcarea lipsei posesiei în construcții verbale posesive (prezent, imperfect și perfect) - Topica adjectivului (antepus substantivului). Acordul adjectivului cu substantivul. Adjectivul provenit din participiu - Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal, colectiv, distributiv, adverbial). Posibilități combinatorii ale numeralului și declinarea acestuia - Prepoziția (după origine, după conținutul lexical și după formă - tipurile) - Predicatul verbal și predicatul nominal - Subiectul - Atributul - Complementul - Construcții sintactice: <ul style="list-style-type: none"> • construcții active/ construcții pasive cu verbul a fi • construcții impersonale • construcții cu pronume reflexive - Enunțuri eliptice. Norme de punctuație - Fraza. Subordonarea prin conjuncții și prin pronume și adverbe relative. Norme de punctuație

	- Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă
2.2. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achizițiilor de lexic și semantică	<p>Vocabular</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structura cuvântului: Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor - Categorii semantice: sinonime, antonime - Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea; cuvânt de bază și cuvânt derivat, conversiunea - Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului; împrumuturile lexicale - Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse - Familia lexicală - Câmpul lexical <p>Variație stilistică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă - Termeni științifici - Variații dialectale ale limbii
2.3. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare	<p>Ortoepie și ortografie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alfabetul limbii rromani. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană - Semivocală. Accentul. Silaba - Grupurile vocalice - Despărțirea în silabe - Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii rromani

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA UCRAINEANĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura ucraineană maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii ucrainene materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă ucraineană, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin ordinul ministrului educației naționale cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura ucraineană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* la limba și literatura ucraineană maternă.

Competențe generale

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
2. Redactarea textului scris de diverse tipuri
3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise
4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale</p> <p>1.2. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv <ul style="list-style-type: none"> - Cuvinte-cheie, idee principală, temă - Planul simplu de idei. Textul narativ - Textul narativ literar • Coordonatele lumii ficționale: acțiune, personaj, timp, spațiu • Analiza coordonatelor textului: analiza acțiunii <ul style="list-style-type: none"> - Textul narativ nonliterar - Textul narativ - Textul descriptiv (literar/nonliterar)

<p>1.3. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple</p> <p>1.4. Susținerea unor puncte de vedere proprii în interpretarea pe marginea textelor citite</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Textul explicativ (aplicativ) - Figuri de stil: personificarea, comparația • Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare <ul style="list-style-type: none"> - Dialogul în textul scris - Textul liric. Imnul - Versificație. Rima. Ritmul - Elemente de limbaj poetic - Figuri de stil: personificarea, metafora, repetiția, enumerația - Descrierea în poezie și proză (portretul) • Structura textului narativ. (logica acțiunii, timpul și spațiul narațiunii) <ul style="list-style-type: none"> - Structura textului descriptiv - Structuri în textele epice și lirice • Discursul epic. Discursul liric <ul style="list-style-type: none"> - Texte care combină diverse tipuri (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ) - Textul epic: momentele subiectului, relațiile dintre personaje, procedee de expresivitate artistică - Textul liric: tema, motive, eul liric. Compoziția textului. Limbajul poetic - Figuri de stil: invocația/interogația/exclamația retorică inversiunea, repetiția - Forme strofice. Măsura versurilor - Textul umoristic. Anecdota/Gluma - Valori etice și culturale în textul literar - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; interpretări multiple
---	---

Texte literare:

Pro sebe, Dolya, Meni trynadtsyatyy mynalo – **Taras Shevchenko**; *Batko ta syn* – **Petro Hulak-Artemovskyy**; *Vovk i Kit* – **Leonid Hlibov**; *Mykoli stalo lehshe, Petryk i Pavlyk, Pozbyray yiyi sl'ozy, Serhiykova kvitka, Syniy olivets* – **Vasyl' Sukhomlyns'kyy**; *Z kazochky dyad'ka Leva, Leliya, Pisen'ka vesnyanoyi vody, Uzhe vesnyane sontse pryrikaye, Vyshen'ky, Lito krasneye mynulo* – **Lesya Ukrayinka**; *Hrymyt'! Blahodatna pora nastupaye..., Hriye sonechko!., Zemle, moya vseplodyushchaya, Malyy Myron* – **Ivan Franko**; *Molytva* – **Maria Ciubica**; *Konyk-strybunets, Lebid, Shchuka i Rak* – **Leonid Ivanovych Hlibov**; *Krasne pysannya* – **Ivan Franko**; *Sestra* – **Marko Vovchok**; *V Odesi na pryvozi, Humoresky Stepana Oliynyka dlya ditey, Zhenya i Syn'ko* – **Viktor Blyznets**; *I zolotoyi y dorohoyi* – **Taras Shevchenko**; *Malenkyy hrishnyk* – **Mykhaylo Kotsyubynskyy**; *Dialoh u prerodi* – **Maria Ciubica**; *Ridna mova* – **Ilarion Hrabovycj**; *Nadia* – **Lesia Ucrainka**; *Dva koliory* – **D.Pavlycjko**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko**; *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Mova* – **Maksym Rylskyy**; *Davnia Vesna...* – **Lesia Ucrainka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Ranok u lisi* – **Mihailo Koțiubynskyy**; *Nauka* – **Stepan Rudanskyj**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko**; *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Tut ridne vse* – **Myhailo Voloșciuc**; *Do materi* – **Vasylj Clem**; *Mova* – **Maksym Rylskyy**; *Hrudocjka zemli* – **V.Semonenko**; *I vyris ia na ciujeni* – **Taras Șevcenko**; *I vse taky do tebe...* – **Lesia Ucrainka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Pamiataj șcio ty liudyna* – **Iurij Racocia**

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
<p>2.1. Redactarea unui text complex, în care să-și exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere: <ul style="list-style-type: none"> - descoperirea unor subiecte din universul familiar - restrângerea unor teme la aspecte particulare - încadrarea în subiect

<p>2.2. Redactarea unor texte pentru a fi prezentate în fața unui public sau/și pentru a fi publicate</p> <p>2.3. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea textului: așezarea în pagină; <ul style="list-style-type: none"> - Planul simplu de idei - Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe • Stil: corectitudine gramaticală, respectarea convențiilor ortografice și de punctuație
---	--

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise

Competențe specifice	Conținuturi
<p>3.2. Folosirea achizițiilor privind structurile morfosintactice complexe ale limbii ucrainene literare pentru înțelegerea corectă și exprimarea nuanțată a intențiilor comunicative</p> <p>3.3. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse</p> <p>3.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală</p> <p>3.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice (analiză, sinteză, generalizare și abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba ucraineană literară, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ortoepie și ortografie <ul style="list-style-type: none"> - Alfabetul limbii ucrainene. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană - Semnul moale. Înmuiera consoanelor - Sunete iotate; Accentul; Silaba; Apostrof - Corespondența sunet-literă (redarea aceluiași sunet prin litere diferite; sunete diferite redade prin aceeași literă) - Scrierea și pronunția cuvintelor care conțin foneme specifice limbii ucrainene • Vocabular <ul style="list-style-type: none"> - Structura cuvântului. Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor. Categorii semantice: sinonime, antonime - Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă. Neologismele. Regionalismele. Mijloacele de îmbogățire a vocabularului: interne și externe. Familia de cuvinte. Cuvintele polisemantice. Polisemia în raporturile ei cu omonimia. Variație stilistică - Variații de registru - Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă - Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale • Gramatică <ul style="list-style-type: none"> - Enunțul. Punctuația - Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată - Propoziția afirmativă. Propoziția negativă - Enunțuri asertive, interogative, exclamative - Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale: indicativul condițional-optativul, imperativul și infinitivul. - Substantivul: genul, numărul, cazurile. Tipuri de substantive: comun, propriu, însuflețit, neînsuflețit. - Prepoziția - Pronumele. Clasificarea pronumelui. (Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul, cazul) - Adjectivul. Clasificarea adjectivelor. Acordul substantivului cu adjectivul. - Numeralul. Clasificarea numeralelor. • Noțiuni de sintaxă <ul style="list-style-type: none"> - Sintaxa propoziției

	<ul style="list-style-type: none"> - Predicatul. Predicatul verbal și cel nominal - Subiectul. Subiectul exprimat și cel neexprimat - Atributul. Tipurile de atribute în limba ucraineană - Complementul. Complementul circumstanțial de loc, de timp, de mod, de cauză. Complementul direct. Complementul indirect - Părțile de vorbire neflexibile: adverbul, prepoziția, conjuncția, particula, interjecția
--	---

4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

Competențe specifice	Conținuturi
<p>4.1. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii naționale sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite</p> <p>4.2. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Carte și cultură: elemente de cultură slavonă în cultura ucraineană <ul style="list-style-type: none"> - Limba maternă - sursa esențială pentru dezvoltarea personală și pentru îmbogățirea bagajului cultural - Identitate personală; identitate națională; diversitate culturală și lingvistică • Valori estetice și morale în creațiile literare (binele, adevărul, frumosul, ținutul natal, patrie și popor) <ul style="list-style-type: none"> - Empatie și deschidere. Noi și ceilalți - Valori culturale ucrainene în context european/mondial

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII
CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
MATEMATICĂ

București, 2022

PROGRAMA PENTRU EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a MATEMATICĂ

Prezenta programa este realizată în conformitate cu prevederile *Programei școlare pentru disciplina matematică, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Subiectele de matematică pentru *Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a* evaluează competențele formate/dezvoltate pe parcursul învățământului gimnazial și se elaborează în baza prezentei programe.

Matematica are statut de disciplină obligatorie în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*.

COMPETENȚELE GENERALE ALE DISCIPLINEI ȘI COMPETENȚELE SPECIFICE CARE VOR FI EVALUATE ȘI CONȚINUTURILE ASOCIATE

Competențele generale (CG) și competențele specifice (CS)

CG1. Identificarea unor date, mărimi și relații matematice, în contextul în care acestea apar

- V.CS1.1. Identificarea numerelor naturale în contexte variate
- V.CS1.2. Identificarea fracțiilor ordinare sau zecimale în contexte variate
- V.CS1.3. Identificarea noțiunilor geometrice elementare și a unităților de măsură în diferite contexte
- VI.CS1.1. Identificarea unor noțiuni specifice mulțimilor și relației de divizibilitate în \mathbb{N}
- VI.CS1.2. Identificarea rapoartelor, proporțiilor și a mărimilor direct sau invers proporționale
- VI.CS1.3. Identificarea caracteristicilor numerelor întregi în contexte variate
- VI.CS1.4. Recunoașterea fracțiilor echivalente, a fracțiilor ireductibile și a formelor de scriere a unui număr rațional
- VI.CS1.5. Recunoașterea unor figuri geometrice plane (drepte, unghiuri, cercuri, arce de cerc) în configurații date
- VI.CS1.6. Recunoașterea unor elemente de geometrie plană asociate noțiunii de triunghi
- VII.CS1.1. Identificarea numerelor aparținând diferitelor submulțimi ale lui \mathbb{R}
- VII.CS1.2. Identificarea unei situații date rezolvabile prin ecuații sau sisteme de ecuații liniare
- VII.CS1.3. Identificarea unor informații din tabele, grafice și diagrame
- VII.CS1.4. Identificarea patruleterelor particulare în configurații geometrice date
- VII.CS1.5. Identificarea elementelor cercului și/sau poligoanelor regulate în configurații geometrice date
- VII.CS1.6. Identificarea triunghiurilor asemenea în configurații geometrice date
- VII.CS1.7. Recunoașterea elementelor unui triunghi dreptunghic într-o configurație geometrică dată
- VIII.CS1.1. Recunoașterea apartenenței unui număr real la o mulțime
- VIII.CS1.2. Identificarea componentelor unei expresii algebrice
- VIII.CS1.3. Identificarea unor dependențe funcționale în diferite situații date
- VIII.CS1.4. Identificarea unor figuri plane sau a unor elemente caracteristice acestora în configurații spațiale date
- VIII.CS1.5. Identificarea corpurilor geometrice și a elementelor metrice necesare pentru calcularea ariei sau a volumului acestora

CG2. Prelucrarea unor date matematice de tip cantitativ, calitativ, structural, cuprinse în diverse surse informaționale

- V.CS2.1. Efectuarea de calcule cu numere naturale folosind operațiile aritmetice și proprietățile acestora
- V.CS2.2. Efectuarea de calcule cu fracții folosind proprietăți ale operațiilor aritmetice
- V.CS2.3. Utilizarea instrumentelor geometrice pentru a măsura sau pentru a construi configurații geometrice
- VI.CS2.1. Evidențierea în exemple a relațiilor de apartenență, de incluziune, de egalitate și a criteriilor de divizibilitate cu 2, 5, 10^n , 3 și 9 în \mathbb{N}
- VI.CS2.2. Prelucrarea cantitativă a unor date utilizând rapoarte și proporții pentru organizarea de date
- VI.CS2.3. Utilizarea operațiilor cu numere întregi pentru rezolvarea ecuațiilor și inecuațiilor
- VI.CS2.4. Aplicarea regulilor de calcul cu numere raționale pentru rezolvarea ecuațiilor de tipul: $x + a = b$, $x \cdot a = b$, $x : a = b$ ($a \neq 0$), $ax + b = c$, unde a , b și c sunt numere raționale
- VI.CS2.5. Recunoașterea coliniarității unor puncte, a faptului că două unghiuri sunt opuse la vârf, adiacente, complementare sau suplementare și a paralelismului sau perpendicularității a două drepte
- VI.CS2.6. Calcularea unor lungimi de segmente, măsuri de unghiuri în contextul geometriei triunghiului
- VII.CS2.1. Aplicarea regulilor de calcul pentru estimarea și aproximarea numerelor reale
- VII.CS2.2. Utilizarea regulilor de calcul cu numere reale pentru verificarea soluțiilor unor ecuații sau sisteme

de ecuații liniare

VII.CS2.3. Prelucrarea unor date sub formă de tabele, grafice sau diagrame în vederea înregistrării, reprezentării și prezentării acestora

VII.CS2.4. Descrierea patruleterelor utilizând definiții și proprietăți ale acestora, în configurații geometrice date

VII.CS2.5. Descrierea proprietăților cercului și ale poligoanelor regulate înscrise într-un cerc

VII.CS2.6. Stabilirea relației de asemănare între triunghiuri

VII.CS2.7. Aplicarea relațiilor metrice într-un triunghi dreptunghic pentru determinarea unor elemente ale acestuia

VIII.CS2.1. Efectuarea unor operații cu intervale numerice reprezentate pe axa numerelor sau cu mulțimi definite printr-o proprietate a elementelor ei

VIII.CS2.2. Aplicarea unor reguli de calcul cu numere reale exprimate prin litere

VIII.CS2.3. Descrierea unei dependențe funcționale într-o situație dată, folosind diagrame, tabele sau formule

VIII.CS2.4. Reprezentarea, prin desen sau prin modele, a unor configurații spațiale date

VIII.CS2.5. Prelucrarea unor date caracteristice ale corpurilor geometrice studiate în vederea calculării unor elemente ale acestora

CG3. Utilizarea conceptelor și a algoritmilor specifici în diverse contexte matematice

V.CS3.1. Utilizarea regulilor de calcul pentru efectuarea operațiilor cu numere naturale și pentru divizibilitate

V.CS3.2. Utilizarea de algoritmi pentru efectuarea operațiilor cu fracții ordinare sau zecimale

V.CS3.3. Determinarea perimetrelor, a ariilor (pătrat, dreptunghi) și a volumelor (cub, paralelipiped dreptunghic) și exprimarea acestora în unități de măsură corespunzătoare

VI.CS3.1. Utilizarea unor modalități adecvate de reprezentare a mulțimilor și de determinare a c.m.m.d.c. și a c.m.m.m.c.

VI.CS3.2. Aplicarea unor metode specifice de rezolvare a problemelor în care intervin rapoarte, proporții și mărimi direct/invers proporționale

VI.CS3.3. Aplicarea regulilor de calcul și folosirea parantezelor în efectuarea operațiilor cu numere întregi

VI.CS3.4. Utilizarea proprietăților operațiilor pentru compararea și efectuarea calculelor cu numere raționale

VI.CS3.5. Utilizarea unor proprietăți referitoare la distanțe, drepte, unghiuri, cerc pentru realizarea unor construcții geometrice

VI.CS3.6. Utilizarea criteriilor de congruență și a proprietăților unor triunghiuri particulare pentru determinarea caracteristicilor unei configurații geometrice

VII.CS3.1. Utilizarea unor algoritmi și a proprietăților operațiilor în efectuarea unor calcule cu numere reale

VII.CS3.2. Utilizarea transformărilor echivalente în rezolvarea unor ecuații și sisteme de ecuații liniare

VII.CS3.3. Alegerea metodei adecvate de reprezentare a problemelor în care intervin dependențe funcționale și reprezentări ale acestora

VII.CS3.4. Utilizarea proprietăților patruleterelor în rezolvarea unor probleme

VII.CS3.5. Utilizarea proprietăților cercului în rezolvarea de probleme

VII.CS3.6. Utilizarea asemănării triunghiurilor în configurații geometrice date pentru determinarea de lungimi, măsuri și arii

VII.CS3.7. Deducerea relațiilor metrice într-un triunghi dreptunghic

VIII.CS3.1. Utilizarea unor procedee matematice pentru operații cu intervale și rezolvarea inecuațiilor în \mathbb{R}

VIII.CS3.2. Utilizarea formulelor de calcul prescurtat și a unor algoritmi pentru rezolvarea ecuațiilor și a inecuațiilor

VIII.CS3.3. Reprezentarea în diverse moduri a unor funcții cu scopul caracterizării acestora

VIII.CS3.4. Folosirea unor proprietăți de paralelism sau perpendicularitate pentru analiza pozițiilor relative ale dreptelor și planelor

VIII.CS3.5. Alegerea metodei adecvate pentru calcularea unor caracteristici numerice ale corpurilor geometrice

CG4. Exprimarea în limbajul specific matematicii a informațiilor, concluziilor și demersurilor de rezolvare pentru o situație dată

V.CS4.1. Exprimarea în limbaj matematic a unor proprietăți referitoare la comparări, aproximări, estimări și ale operațiilor cu numere naturale

V.CS4.2. Utilizarea limbajului specific fracțiilor/procentelor în situații date

- V.CS4.3. Transpunerea în limbaj specific a unor probleme practice referitoare la perimetre, arii, volume, utilizând transformarea convenabilă a unităților de măsură
- VI.CS4.1. Exprimarea în limbaj matematic a unor situații concrete care se pot descrie utilizând mulțimile și divizibilitatea în \mathbb{N}
- VI.CS4.2. Exprimarea în limbaj matematic a relațiilor și a mărimilor care apar în probleme cu rapoarte, proporții și mărimi direct sau invers proporționale
- VI.CS4.3. Redactarea etapelor de rezolvare a ecuațiilor și a inecuațiilor studiate în mulțimea numerelor întregi
- VI.CS4.4. Redactarea etapelor de rezolvare a unor probleme, folosind operații în mulțimea numerelor raționale
- VI.CS4.5. Exprimarea, prin reprezentări geometrice sau în limbaj specific matematic, a noțiunilor legate de dreaptă, unghi și cerc
- VI.CS4.6. Exprimarea în limbaj geometric simbolic și figurativ a caracteristicilor triunghiurilor și ale liniilor importante în triunghi
- VII.CS4.1. Folosirea terminologiei aferente noțiunii de număr real (semn, modul, opus, invers)
- VII.CS4.2. Redactarea rezolvării ecuațiilor și sistemelor de ecuații liniare
- VII.CS4.3. Descrierea în limbajul specific matematicii a unor elemente de organizare a datelor
- VII.CS4.4. Exprimarea în limbaj geometric a noțiunilor legate de patrulater
- VII.CS4.5. Exprimarea proprietăților cercului și ale poligoanelor în limbaj matematic
- VII.CS4.6. Exprimarea în limbaj matematic a proprietăților unor figuri geometrice folosind asemănarea
- VII.CS4.7. Exprimarea în limbaj matematic a relațiilor dintre elementele unui triunghi dreptunghic
- VIII.CS4.1. Folosirea terminologiei aferente noțiunilor de mulțime, de interval numeric și de inecuații
- VIII.CS4.2. Exprimarea matematică a unor situații concrete prin calcul algebric
- VIII.CS4.3. Utilizarea unui limbaj specific pentru formularea unor opinii referitoare la diferite dependențe funcționale
- VIII.CS4.4. Descrierea în limbaj matematic a elementelor unei configurații geometrice
- VIII.CS4.5. Utilizarea unor termeni și expresii specifice pentru descrierea proprietăților figurilor și corpurilor geometrice

CG5. Analizarea caracteristicilor matematice ale unei situații date

- V.CS5.1. Analizarea unor situații date în care intervin numere naturale pentru a estima sau pentru a verifica validitatea unor calcule
- V.CS5.2. Analizarea unor situații date în care intervin fracții pentru a estima sau pentru a verifica validitatea unor calcule
- V.CS5.3. Interpretarea prin recunoașterea elementelor, a măsurilor lor și a relațiilor dintre ele, a unei configurații geometrice dintr-o problemă dată
- VI.CS5.1. Analizarea unor situații date în contextul mulțimilor și al divizibilității în \mathbb{N}
- VI.CS5.2. Analizarea unor situații practice cu ajutorul rapoartelor, proporțiilor și a colecțiilor de date
- VI.CS5.3. Interpretarea unor date din probleme care se rezolvă utilizând numerele întregi
- VI.CS5.4. Determinarea unor metode eficiente în efectuarea calculelor cu numere raționale
- VI.CS5.5. Analizarea seturilor de date numerice sau a reprezentărilor geometrice în vederea optimizării calculelor cu lungimi de segmente, distanțe, măsuri de unghiuri și de arce de cerc
- VI.CS5.6. Analizarea unor construcții geometrice în vederea evidențierii unor proprietăți ale triunghiurilor
- VII.CS5.1. Elaborarea de strategii pentru rezolvarea unor probleme cu numere reale
- VII.CS5.2. Stabilirea unor metode de rezolvare a ecuațiilor sau a sistemelor de ecuații liniare
- VII.CS5.3. Analizarea unor situații practice prin elemente de organizare a datelor
- VII.CS5.4. Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea optimizării calculării unor lungimi de segmente, a unor măsuri de unghiuri și a unor arii
- VII.CS5.5. Interpretarea unor proprietăți ale cercului și ale poligoanelor regulate folosind reprezentări geometrice
- VII.CS5.6. Interpretarea asemănării triunghiurilor în configurații geometrice
- VII.CS5.7. Interpretarea unor relații metrice între elementele unui triunghi dreptunghic
- VIII.CS5.1. Interpretarea unei situații date utilizând intervale și inecuații
- VIII.CS5.2. Interpretarea unei situații date utilizând calcul algebric
- VIII.CS5.3. Analizarea unor funcții în context intra și interdisciplinar
- VIII.CS5.4. Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea descrierii unor configurații spațiale și a calculării unor elemente metrice

VIII.CS5.5. Analizarea condițiilor necesare pentru ca o configurație geometrică spațială să verifice anumite cerințe date

CG6. Modelarea matematică a unei situații date, prin integrarea achizițiilor din diferite domenii

V.CS6.1. Modelarea matematică, folosind numere naturale, a unei situații date, rezolvarea problemei obținute prin metode aritmetice și interpretarea rezultatului

V.CS6.2. Reprezentarea matematică, folosind fracțiile, a unei situații date, în context intra și interdisciplinar (geografie, fizică, economie etc.)

V.CS6.3. Analizarea unor probleme practice care includ elemente de geometrie studiate, cu referire la unități de măsură și la interpretarea rezultatelor

VI.CS6.1. Transpunerea, în limbaj matematic, a unor situații date utilizând mulțimi, operații cu mulțimi și divizibilitatea în \mathbb{N}

VI.CS6.2. Modelarea matematică a unei situații date în care intervin rapoarte, proporții și mărimi direct sau invers proporționale

VI.CS6.3. Transpunerea, în limbaj algebric, a unei situații date, rezolvarea ecuației sau inecuației obținute și interpretarea rezultatului

VI.CS6.4. Interpretarea matematică a unor probleme practice prin utilizarea operațiilor cu numere raționale

VI.CS6.5. Interpretarea informațiilor conținute în reprezentări geometrice pentru determinarea unor lungimi de segmente, distanțe și a unor măsuri de unghiuri/arce de cerc

VI.CS6.6. Transpunerea, în limbaj specific, a unei situații date legate de geometria triunghiului, rezolvarea problemei obținute și interpretarea rezultatului

VII.CS6.1. Modelarea matematică a unor situații practice care implică operații cu numere reale

VII.CS6.2. Transpunerea matematică a unor situații date, utilizând ecuații și/sau sisteme de ecuații liniare

VII.CS6.3. Transpunerea unei situații date într-o reprezentare adecvată (text, formulă, diagramă, grafic)

VII.CS6.4. Modelarea unor situații date prin reprezentări geometrice cu patrulatere

VII.CS6.5. Modelarea matematică a unor situații practice în care intervin poligoane regulate sau cercuri

VII.CS6.6. Implementarea unei strategii pentru rezolvarea unor situații date, utilizând asemănarea triunghiurilor

VII.CS6.7. Implementarea unei strategii pentru rezolvarea unor situații date, utilizând relații metrice în triunghiul dreptunghic

VIII.CS6.1. Rezolvarea unor situații date, utilizând intervale numerice sau inecuații

VIII.CS6.2. Interpretarea matematică a unor probleme practice prin utilizarea ecuațiilor sau a formulelor de calcul prescurtat

VIII.CS6.3. Modelarea cu ajutorul funcțiilor a unor fenomene din viața reală

VIII.CS6.4. Modelarea unor situații practice în limbaj geometric, utilizând configurații spațiale

VIII.CS6.5. Interpretarea informațiilor referitoare la distanțe, arii și volume după modelarea printr-o configurație spațială a unei situații date din cotidian

Conținuturi asociate

Domeniul de conținut: Mulțimi. Numere

Subdomeniul: Mulțimi

- Descriere, notații, reprezentări; mulțimi numerice/nenumerică; relația dintre un element și o mulțime; relații între mulțimi
- Mulțimi definite printr-o proprietate comună a elementelor lor
- Mulțimi finite, cardinalul unei mulțimi finite; mulțimi infinite
- Operații cu mulțimi: reuniune, intersecție, diferență
- Intervale numerice și reprezentarea lor pe axa numerelor; intersecția și reuniunea intervalelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor naturale

Operații cu numere naturale

- Scrierea și citirea numerelor naturale; reprezentarea pe axa numerelor; compararea și ordonarea numerelor naturale; aproximări, estimări
- Adunarea numerelor naturale, proprietăți; scăderea numerelor naturale
- Înmulțirea numerelor naturale, proprietăți; factor comun
- Împărțirea cu rest zero a numerelor naturale; împărțirea cu rest a numerelor naturale
- Puterea cu exponent natural a unui număr natural; pătratul unui număr natural; reguli de calcul cu puteri; compararea puterilor; scrierea în baza 10; scrierea în baza 2 (fără operații)

- Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor
- Ordinea efectuării operațiilor; utilizarea parantezelor: rotunde, pătrate și acolade
- Metode aritmetice de rezolvare a problemelor: metoda reducerii la unitate, metoda comparației, metoda figurativă, metoda mersului invers, metoda falsei ipoteze

Divizibilitatea numerelor naturale

- Divizor; multiplu; divizori comuni; multipli comuni
- Criterii de divizibilitate cu: 2, 5, 10^n , 3 și 9; numere prime; numere compuse
- Descompunerea numerelor naturale în produs de puteri de numere prime; aplicație: determinarea celui mai mare divizor comun (*c.m.m.d.c.*) și a celui mai mic multiplu comun (*c.m.m.m.c.*); numere prime între ele
- Proprietăți ale divizibilității în \mathbb{N} : $a|a$, unde $a \in \mathbb{N}$; $a|b$ și $b|c \Rightarrow a|c$, unde $a, b, c \in \mathbb{N}$; $a|b$ și $a|c \Rightarrow a|(b \pm c)$, unde $a, b, c \in \mathbb{N}$; $a|bc$ și $(a, b) = 1 \Rightarrow a|c$, unde $a, b, c \in \mathbb{N}$

Subdomeniul: Mulțimea numerelor întregi

- Mulțimea numerelor întregi; opusul unui număr întreg; reprezentarea pe axa numerelor; modulul unui număr întreg; compararea și ordonarea numerelor întregi
- Adunarea numerelor întregi, proprietăți; scăderea numerelor întregi
- Înmulțirea numerelor întregi, proprietăți
- Împărțirea numerelor întregi când deîmpărțitul este multiplu al împărțitorului
- Puterea cu exponent număr natural a unui număr întreg nenul; reguli de calcul cu puteri
- Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor raționale

- **Fracții ordinare**; fracții subunitare, echiunitare, supraunitare; procente; fracții echivalente (prin reprezentări)
- Compararea fracțiilor cu același numitor/numărător; reprezentarea pe axa numerelor a unei fracții ordinare
- Introducerea și scoaterea întregilor dintr-o fracție
- Amplificarea și simplificarea fracțiilor; fracții ireductibile
- Aducerea fracțiilor la un numitor comun; adunarea și scăderea fracțiilor
- Înmulțirea fracțiilor, puteri; împărțirea fracțiilor
- Fracții/procente dintr-un număr natural sau dintr-o fracție ordinară
- **Fracții zecimale**; scrierea fracțiilor ordinare cu numitori puteri ale lui 10 sub formă de fracții zecimale; transformarea unei fracții zecimale cu un număr finit de zecimale nenule în fracție ordinară
- Aproximări; compararea, ordonarea și reprezentarea pe axa numerelor a unor fracții zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Adunarea și scăderea fracțiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Înmulțirea fracțiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Împărțirea a două numere naturale cu rezultat fracție zecimală; transformarea unei fracții ordinare într-o fracție zecimală; periodicitate
- Împărțirea unei fracții zecimale cu un număr finit de zecimale nenule la un număr natural nenul; împărțirea a două fracții zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Transformarea unei fracții zecimale periodice în fracție ordinară
- Metode aritmetice pentru rezolvarea problemelor cu fracții în care intervin și unități de măsură pentru lungime, arie, volum, capacitate, masă, timp și unități monetare
- **Număr rațional**; mulțimea numerelor raționale; reprezentarea numerelor raționale pe axa numerelor, opusul unui număr rațional; modulul; compararea și ordonarea numerelor raționale
- Adunarea numerelor raționale; proprietăți; scăderea numerelor raționale
- Înmulțirea numerelor raționale; proprietăți; împărțirea numerelor raționale; puterea cu exponent număr întreg a unui număr rațional nenul; reguli de calcul cu puteri
- Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor reale

- Rădăcina pătrată a pătratului unui număr natural; estimarea rădăcinii pătrate dintr-un număr rațional
- Scoaterea factorilor de sub radical; introducerea factorilor sub radical
- Numere iraționale, exemple; mulțimea numerelor reale; incluziunile $\mathbb{N} \subset \mathbb{Z} \subset \mathbb{Q} \subset \mathbb{R}$; modulul unui

număr real (definiție, proprietăți); compararea și ordonarea numerelor reale; reprezentarea numerelor reale pe axa numerelor prin aproximări

- Operații cu numere reale (adunare, scădere, înmulțire, împărțire, puteri cu exponent număr întreg); raționalizarea numitorului de forma $a\sqrt{b}$
- Media aritmetică ponderată a n numere reale, $n \geq 2$; media geometrică a două numere reale pozitive

Domeniul de conținut: Algebră

Subdomeniul: Calcul algebric

- Operații cu numere reale reprezentate prin litere (adunare, scădere, înmulțire, împărțire, ridicare la putere); reducerea termenilor asemenea
 - Formule de calcul prescurtat
- $$(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2, \text{ unde } a, b \in \mathbb{R}$$
- $$(a - b)(a + b) = a^2 - b^2, \text{ unde } a, b \in \mathbb{R}$$
- Descompuneri în factori utilizând reguli de calcul în \mathbb{R} (factor comun, grupare de termeni, formule de calcul prescurtat)
 - Frații algebrice; operații cu acestea (adunare, scădere, înmulțire, împărțire, ridicare la putere)

Subdomeniul: Ecuații. Inecuații. Sisteme de ecuații

- Transformarea unei egalități într-o egalitate echivalentă; identități
- Ecuații de forma $ax + b = 0$, unde $a, b \in \mathbb{R}$; mulțimea soluțiilor unei ecuații; ecuații echivalente
- Sisteme de două ecuații liniare cu două necunoscute; rezolvare prin metoda substituției și/sau prin metoda reducerii
- Probleme care se rezolvă cu ajutorul ecuațiilor sau a sistemelor de ecuații liniare
- Inecuații de forma $ax + b \geq 0$ ($\leq, <, >$), unde $a, b \in \mathbb{R}$
- Ecuații de forma $ax^2 + bx + c = 0$, unde $a, b, c \in \mathbb{R}$

Subdomeniul: Funcții

- Produsul cartezian a două mulțimi nevide; sistem de axe ortogonale în plan; reprezentarea într-un sistem de axe ortogonale a unor perechi de numere reale; reprezentarea punctelor într-un sistem de axe ortogonale; distanța dintre două puncte din plan
- Reprezentarea și interpretarea unor dependențe funcționale prin tabele, diagrame și grafice
- Funcții definite pe mulțimi finite, exprimate cu ajutorul unor diagrame, tabele, formule; graficul unei funcții, reprezentarea geometrică a graficului unor funcții numerice
- Funcții de forma $f : D \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = ax + b$, unde a și b sunt numere reale și D este o mulțime finită de numere reale sau un interval nedegenerat; interpretare geometrică; lecturi grafice

Domeniul de conținut: Geometrie

Subdomeniul: Noțiuni geometrice fundamentale în plan și spațiu, lungimi de segmente, măsuri de unghiuri

- Puncte, drepte, plane, semiplan, semidreaptă, segment: convenții de notare, reprezentări, determinarea dreptei, determinarea planului, relații între puncte, drepte și plane (descriere, reprezentare, notații¹)
- Pozițiile relative ale unui punct față de o dreaptă; puncte coliniare; „prin două puncte distincte trece o dreaptă și numai una”; pozițiile relative a două drepte: drepte concurente, drepte paralele
- Drepte paralele (definiție, notație); axioma paralelelor; criterii de paralelism (unghiuri formate de două drepte paralele cu o secantă); aplicații practice în poligoane și corpuri geometrice
- Distanța dintre două puncte; lungimea unui segment; segmente congruente; mijlocul unui segment; simetricul unui punct față de un punct
- Unități de măsură pentru lungime; unități de măsură pentru arie; unități de măsură pentru volum; transformări ale unităților de măsură
- Unghi: definiție, notații, elemente; interiorul unui unghi, exteriorul unui unghi; măsura unui unghi², unghiuri congruente; clasificări de unghiuri: unghi drept, unghi ascuțit, unghi obtuz; unghi nul, unghi alungit; calcule cu măsuri de unghiuri exprimate în grade și minute sexagesimale
- Unghiuri opuse la vârf, congruența lor; unghiuri formate în jurul unui punct, suma măsurilor lor; unghiuri suplimentare, unghiuri complementare; unghiuri adiacente; bisectoarea unui unghi

- Drepte perpendiculare în plan (definiție, notație); oblice; aplicații practice în poligoane și corpuri geometrice; distanța de la un punct la o dreaptă; mediatoarea unui segment; simetria față de o dreaptă

Subdomeniul: Figuri geometrice: triunghiul, patrulaterul, cercul

- **Triunghiul:** definiție, elemente; clasificare; perimetru; suma măsurilor unghiurilor unui triunghi; unghi exterior unui triunghi, teorema unghiului exterior; inegalități între elementele triunghiului
- Linii importante în triunghi: bisectoarele unghiurilor unui triunghi: concurența, cercul înscris în triunghi; mediatoarele laturilor unui triunghi: concurență, cercul circumscris unui triunghi; înălțimile unui triunghi: definiție, construcție, concurența; medianele unui triunghi: definiție, construcție, concurența
- Congruența triunghiurilor oarecare: criterii de congruență a triunghiurilor: LUL, ULU, LLL; criteriile de congruență a triunghiurilor dreptunghice: CC, IC, CU, IU; metoda triunghiurilor congruente, aplicații: proprietatea punctelor de pe bisectoarea unui unghi/mediatoarea unui segment
- Proprietăți ale triunghiului isoscel; proprietăți ale triunghiului echilateral; proprietăți ale triunghiului dreptunghic (cateta opusă unghiului de 30° , mediana corespunzătoare ipotenuzei – teoreme directe și reciproce)
- Segmente proporționale; teorema paralelelor echidistante; teorema lui Thales; reciproca teoremei lui Thales; împărțirea unui segment în părți proporționale cu numere (segmente) date
- Triunghiuri asemenea; criterii de asemănare a triunghiurilor; teorema fundamentală a asemănării, aplicații: raportul ariilor a două triunghiuri asemenea, aproximarea în situații practice a distanțelor folosind asemănarea
- Proiecții ortogonale pe o dreaptă; teorema înălțimii; teorema catetei; teorema lui Pitagora; reciproca teoremei lui Pitagora
- Noțiuni de trigonometrie în triunghiul dreptunghic: sinusul, cosinusul, tangenta și cotangenta unui unghi ascuțit
- Rezolvarea triunghiului dreptunghic; aplicații: calculul elementelor (latură, apotemă, arie, perimetru) în triunghiul echilateral, în pătrat și în hexagonul regulat; aproximarea în situații practice a distanțelor folosind relații metrice
- **Patrulaterul** convex; suma măsurilor unghiurilor unui patrulater convex
- Paralelogramul: proprietăți; aplicații în geometria triunghiului: linie mijlocie în triunghi, centrul de greutate al unui triunghi
- Paralelograme particulare: dreptunghi, romb, pătrat; proprietăți
- Trapezul, clasificare, proprietăți; linia mijlocie în trapez; trapezul isoscel, proprietăți
- Perimetre și arii: paralelogram, paralelograme particulare, triunghi, trapez
- **Cerc;** elemente în cerc: centru, rază, coardă, diametru, arc de cerc; unghi la centru; unghi înscris în cerc; măsurile; coarde și arce în cerc, proprietăți: la arce congruente corespund coarde congruente și reciproc, diametrul perpendicular pe o coardă, arce cuprinse între coarde paralele, coarde egal depărtate de centru; tangente dintr-un punct exterior la un cerc; lungimea cercului și aria discului
- Pozițiile unei drepte față de un cerc; pozițiile relative a două cercuri
- Poligoane regulate înscrise într-un cerc

Subdomeniul: Corpuri geometrice

- Corpuri geometrice: piramida, piramida regulată, tetraedrul regulat; prismă dreaptă, paralelipiped dreptunghic, cub; cilindru circular drept; con circular drept; reprezentare, elemente caracteristice, desfășurări
- Paralelism: drepte paralele, unghiul a două drepte, dreaptă paralelă cu un plan, plane paralele, aplicații: secțiuni paralele cu baza în corpurile geometrice studiate; trunchiul de piramidă și trunchiul de con circular drept
- Perpendicularitate: drepte perpendiculare în spațiu, dreaptă perpendiculară pe un plan, aplicații: înălțimea unei piramide, înălțimea unui con circular drept, distanța dintre două plane paralele, înălțimea prisme drepte, a paralelipipedului dreptunghic, a cilindrului circular drept, a trunchiului de piramidă/con circular drept; plane perpendiculare, aplicații: secțiuni diagonale, secțiuni axiale în corpurile studiate; proiecții de puncte, de segmente și de drepte pe un plan; unghiul dintre o dreaptă și un plan, aplicație: lungimea proiecției unui segment; unghi diedru, unghi plan corespunzător diedrului; unghiul a două plane; plane perpendiculare; teorema celor trei perpendiculare; calculul distanței de la un punct la o dreaptă; calculul distanței de la un punct la un plan; calculul distanței dintre două plane paralele

-
- Distanțe și măsuri de unghiuri pe fețele sau în interiorul corpurilor geometrice studiate
 - Arii și volume ale unor corpuri geometrice: piramidă regulată (cu baza triunghi echilateral, pătrat sau hexagon regulat), prismă dreaptă (cu baza triunghi echilateral, pătrat sau hexagon regulat), paralelipiped dreptunghic, cub, cilindru circular drept, con circular drept, trunchi de piramidă regulată, trunchi de con circular drept
 - Sfera: arie, volum

Domeniul de conținut: Organizarea datelor, probabilități și elemente de statistică matematică

Subdomeniul: Rapoarte. Proportii

- Rapoarte; proporții; proprietatea fundamentală a proporțiilor; determinarea unui termen necunoscut dintr-o proporție; proporții derivate
- Șir de rapoarte egale; mărimi direct proporționale; mărimi invers proporționale; regula de trei simplă

Subdomeniul: Organizarea datelor, probabilități și elemente de statistică matematică

- Elemente de organizare a datelor; reprezentarea datelor prin grafice în contextul proporționalității; reprezentarea datelor cu ajutorul unor softuri matematice; probabilități (aplicație la rapoarte)
- Probleme de organizare a datelor; frecvență; date statistice organizate în tabele, grafice cu bare și/sau cu linii; media unui set de date statistice; poligonul frecvențelor
- Elemente de statistică: indicatorii tendinței centrale (frecvență, medie, mediană, mod și amplitudine a unui set de date)

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice.

¹ Notăția AB reprezintă dreapta AB , segmentul AB , lungimea segmentului AB sau distanța de la punctul A la punctul B , în funcție de context.

² Notăția $\sphericalangle AOB$ reprezintă atât unghiul AOB , cât și măsura unghiului AOB , în funcție de context.
